

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
СУМСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ АГРАРНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ФАКУЛЬТЕТ ЕКОНОМІКИ І МЕНЕДЖМЕНТУ
Кафедра маркетингу та логістики

КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА

освітній ступінь – «Магістр»

на тему: Формування логістичної системи галузі
птахівництва на підприємстві

Виконав: **Клюшник Денис Олександрович**
студент спеціальності 073 «Менеджмент»

Керівник: **Устік Тетяна Володимирівна**
д.е.н., професор кафедри маркетингу та логістики

Рецензент: **Галич Олександр Анатолійович**
професор кафедри публічного управління та адміністрування Полтавського державного аграрного університету

Суми 2023

СУМСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ АГРАРНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

Факультет

Кафедра

Освітній ступінь

Спеціальність

Економіки і менеджменту

Маркетингу та логістики

Магістр

073 «Менеджмент» ОП «Логістика»

Затверджую:

Завідувач кафедри

Н.О. Макаренко

« ____ » _____ 20 ____ р.

ЗАВДАННЯ НА КВАЛІФІКАЦІЙНУ РОБОТУ СТУДЕНТУ

Клюшнику Денису Олександровичу

(прізвище, ім'я, по батькові)

1. Тема роботи: Формування логістичної системи галузі птахівництва на підприємстві.

2. База практичного дослідження: Фермерське господарство «Натон» Сумського району Сумської області _____.

керівник роботи Устік Тетяна Володимирівна, доктор економічних наук, професор

(прізвище, ім'я, по-батькові, науковий ступінь, вчене звання)

затверджена наказом по університету від _____

3. Строк подання студентом закінченого проекту (роботи) _____

4. Вихідні дані до роботи (проекту):

первинні та зведені документи, реєстри синтетичного та аналітичного обліку, статутні та установчі документи, фінансова, статистична звітність досліджуваного підприємства, законодавчо - нормативні акти з питань діяльності суб'єктів господарювання, монографії, фахові наукові статті та доповіді на міжнародних науково-практичних конференціях з питань формування логістичної системи галузі птахівництва на підприємстві.

5. Зміст розрахунково-пояснювальної записки (перелік питань, які потрібно розробити) :

дослідити теоретичну складову понять «логістика» та «логістична система»;

дослідити структурні елементи логістичної системи аграрного підприємства;

надати організаційно-економічну характеристику фермерського господарства «Натон»;

провести аналіз фінансових результатів діяльності підприємства;

провести дослідження стану функціонування логістичної системи підприємства;

розробити заходи по удосконаленню логістичної системи підприємства в частині управління запасами;

сформулювати висновки.

6. Дата видачі завдання

« ____ » _____ 20 ____ р.

КАЛЕНДАРНИЙ ПЛАН

№ з/п	Назва етапів підготовки кваліфікаційної роботи	Строк виконання етапів роботи	Примітка
1.	Визначення та затвердження теми дослідження, складання плану – графіку виконання роботи	грудень 2021 р.	
2.	Підбір та аналіз літературних джерел, підготовка першого теоретичного розділу	лютий – березень 2022 р.	
3.	Збір аналітичної інформації, обробка результатів дослідження та підготовка другого розділу роботи	червень- липень 2022 р.	
4.	Підготовка третього розділу кваліфікаційної роботи	січень - лютий 2023 р.	
6.	Підготовка висновків, пропозицій та узгодження з керівником	березень 2023 р.	
7.	Підготовка кінцевого варіанту кваліфікаційної роботи	березень 2023 р.	
8.	Опрацювання зауважень керівника, перевірка на автентичність	01-03 березня 2023 р.	
9.	Рецензування кваліфікаційної роботи	06-07 березня 2023 р.	
10.	Представлення кваліфікаційної роботи на кафедрі, деканат	09 березня 2023 р.	
11.	Підготовка доповіді, презентації до кваліфікаційної роботи та її попередній захист	10-12 березня 2023 р.	
12.	Захист кваліфікаційної роботи	16 березня 2023 р.	

Студент : _____ Д.О. Ключник
(підпис)(прізвище та ініціали)

Керівник проекту (роботи): _____ Н.О. Макаренко
(підпис) (прізвище та ініціали)

Перевірку на автентичність проведено. Н.М. Баранік

Кваліфікаційна робота допущена до захисту М.О. Лищенко

АНОТАЦІЯ

КлюшникД.О.: Формування логістичної системи галузі птахівництва на підприємстві

Кваліфікаційна робота зі спеціальності 073 «Менеджмент» ОС «Логістика», СНАУ, Суми-2023 р. – Рукопис.

В кваліфікаційній роботі розглянуто теоретичні формування логістичної системи галузі птахівництва на підприємстві; досліджено теоретичну складову понять «логістика» та «логістична система»; досліджено структурні елементи логістичної системи аграрного підприємства; подано організаційно-економічну характеристику фермерського господарства; проведено аналіз фінансових результатів діяльності підприємства; проведено дослідження стану функціонування логістичної системи підприємства; розроблено заходи по удосконаленню логістичної системи підприємства в частині управління запасами; сформовано висновки.

У роботі детально розглянуті алгоритми та ключові моменти удосконалення логістичної системи підприємства в частині управління запасами. Визначено можливості запровадження комплексу заходів з підвищення ефективності управління запасами на підприємстві на основі ABC та XYZ-аналізу. Запропоновано механізм формування рейтингу постачальників матеріальних ресурсів на підприємстві, запровадження якого в майбутньому надасть змогу підприємству гарантувати якість власної готової продукції, забезпечити безперебійне її виробництво та підвищити власну конкурентоспроможність на вітчизняному аграрному ринку.

Ключові слова: логістика, логістична діяльність, логістична система, запаси, управління, ABC аналіз, XYZ аналіз, SWOT аналіз, фінансовий аналіз, рейтинг постачальників, ефективність, управління, фермерське господарство, виробництво.

SUMMARY

Klyushnyk D: Formation of the logistics system of the poultry industry at the enterprise

Qualification work in the specialty 073 "Management", OS "Logistics", SNAU, Sumy-2023 - Manuscript.

The qualification work considers the theoretical formations of the logistics system of the poultry industry at the enterprise; the theoretical component of the concepts of "logistics" and "logistics system" is investigated; the structural elements of the logistics system of an agricultural enterprise are investigated; the organizational and economic characteristics of the farm are presented; the financial results of the enterprise are analyzed; the state of functioning of the logistics system of the enterprise is studied; measures to improve the logistics system of the enterprise are developed.

The paper describes in detail the algorithms and key points of improving the logistics system of the enterprise in terms of inventory management. The possibilities of introducing a set of measures to improve the efficiency of inventory management at the enterprise on the basis of ABC and XYZ analysis are determined. A mechanism for forming a rating of suppliers of material resources at the enterprise is proposed, the introduction of which in the future will allow the enterprise to guarantee the quality of its own finished products, ensure its uninterrupted production and increase its own competitiveness in the domestic agricultural market.

Keywords: logistics, logistics activities, logistics system, inventory, management, ABC analysis, XYZ analysis, SWOT analysis, financial analysis, supplier rating, efficiency, management, farming, production.

ЗМІСТ

ВСТУП	7
РОЗДІЛ 1 ТЕОРЕТИЧНІ ПІДХОДИ ДО ФОРМУВАННЯ ЛОГІСТИЧНОЇ СИСТЕМИ В ПІДПРИЄМСТВАХ АГРАРНОГО СЕКТОРУ	11
РОЗДІЛ 2 АНАЛІЗ ЕФЕКТИВНОСТІ ЛОГІСТИЧНОЇ СИСТЕМИ ГАЛУЗІ ПТАХІВНИЦТВА НА ПІДПРИЄМСТВІ	22
2.1 Організаційно - економічна характеристика підприємства	22
2.2 Аналіз фінансових результатів діяльності підприємства	33
2.3 Дослідження стану функціонування логістичної системи підприємства	40
РОЗДІЛ 3 РОЗРОБКА ЗАХОДІВ ПО УДОСКОНАЛЕННЮ ЛОГІСТИЧНОЇ СИСТЕМИ ПІДПРИЄМСТВА В ЧАСТИНІ УПРАВЛІННЯ ЗАПАСАМИ	47
3.1 Розрахунок вхідного матеріального потоку для галузі птахівництва	47
3.2. Підвищення ефективності управління запасами на підприємстві	52
3.3.Зaproвадження рейтингу постачальників матеріальних ресурсів на підприємстві	58
ВИСНОВКИ	67
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ	71
ДОДАТКИ	75

ВСТУП

Актуальність теми. Актуалізація впровадження логістичних систем у сучасне агровиробництво зумовлена сучасними наявними процесами модернізації галузі сільського господарства, інституційно-ринкова побудова та інтеграція активів у якій повинна забезпечити можливості інноваційного перетворення АПК. Основним трендом на сьогодні в аграрному секторі держави є досить динамічні інтеграційні процеси, в результаті яких виникають великі агрохолдинги. При цьому також відбувається перебудова регіональних виробничо-збутових ланцюгів, здійснюється формування і розвиток великих агрооб'єднань на основі вертикальної інтеграції та концентрації галузевих активів.

Галузь вітчизняного птахівництва також знаходиться під впливом загальних процесів ринкової трансформації АПК, ключовими з яких є підвищення ефективності та забезпечення доступу продукції на споживчий ринок, підвищення рентабельності виробництва, інституціональне прискорення процесів кооперації та інтеграції, яке на сьогодні обмежує консолідацію в галузях АПК, наявна досить вагома монополізація каналів збуту та посилення тиску на постачальників у процесі товарно-збутової кооперації тощо.

Важливо зазначити, що сучасний розвиток птахівництва потребує стратегічного удосконалення всього виробничо-комерційного циклу випуску та реалізації готової продукції, фактором якої виступає поступова зміна кон'юнктури ринку готової продукції, наростання обмежень попиту, що протягом достатнього часу забезпечували цінову стабільність пропозиції. Трансформація каналів збуту та посилення домінування мережових форматів на ринку потребує адекватної побудови системи товароруку підприємств галузі на основі широких перетворень у системі виробництва та реалізації продукції.

У логістиці, а також економіці сільського господарства формується широкий пласт досліджень, орієнтованих на оцінку процесів розвитку

виробничої інфраструктури АПК, а також інституціональних форм її інтеграції з розподільчою інфраструктурою ринку агропродукції. У цьому напрямі формується нова, більш системна методологія досліджень, що спирається на розгляд структури продовольчої системи з позицій відтворювального процесу її взаємопов'язаних сфер і секторів.

Концептуальний і теоретико-методологічний базис логістики у сфері товарного обігу ґрунтовно представлений у працях таких учених-логістів, як Г.П. Жалдак, А.Л. Дем'ян [16], М.О. Гоменюк [11], І.Г. Клімова [19], Є. В. Крикавський [20, 21], О. А. Похильченко, Р. О. Мадяр [24], О. М.Сумець [32, 33], Н. В. Трушкіна, Н.С. Ринкевич [35] та ін. Концептуальні особливості розвитку логістичного менеджменту в підприємствах АПК України досліджували в своїх роботах В. П. Битов [7], М. В. Городко, І. І. Вініченко [10, 12] та ін. Емпірична оцінка сучасних проблем становленні та розвитку логістичних систем подана в наукових дослідженнях таких науковців, як О. І. Андрусь, Н.С. Беляєва [6], М.О. Гоменюк [11], М. В. Макаренко, Н.М. Потапова [25], Д. В. Седіков [30], О.В. Трифонова [34] і інші.

Незважаючи на велику базу науково-практичного розроблення проблем і питань сучасної трансформації логістичних систем в підприємствах АПК, слід зазначити, що динамічний розвиток каналів продажів на ринку готової продукції та їх трансформація актуалізує необхідність розроблення та поглиблення науково-практичного аналізу перспективних напрямів удосконалення логістичних систем в сучасному агропромисловому підприємстві, а також підвищення ефективності використання логістичних технологій в агросекторі держави.

Мета і завдання дослідження. Мета полягає в оцінці ефективності та розробці напрямів формування логістичної системи галузі птахівництва на підприємстві в сучасних умовах господарювання.

Відповідно до поставленої мети визначені наступні завдання:

- дослідити теоретичну складову понять «логістика» та «логістична система», дослідити структурні елементи логістичної системи аграрного підприємства;
- надати організаційно-економічну характеристику фермерського господарства «Натон»;
- провести аналіз фінансових результатів діяльності підприємства;
- провести дослідження стану функціонування логістичної системи підприємства;
- здійснити розрахунок вхідного матеріального потоку для галузі птахівництва;
- розробити заходи з підвищення ефективності управління запасами на підприємстві;
- розробити заходи по запровадженню рейтингу постачальників матеріальних ресурсів на підприємстві.

Об'єктом дослідження є процес формування логістичної системи на підприємстві.

Предметом дослідження є особливості формування логістичної системи галузі птахівництва в підприємстві ФГ «Натон».

Елементами наукової новизни одержаних результатів роботи є наукове обґрунтування пропозицій щодо удосконалення логістичної системи підприємства в частині управління запасами, а саме запровадження комплексу заходів з підвищення ефективності управління запасами на підприємстві на основі ABC та XYZ-аналізу, а також запропонованого механізму формування рейтингу постачальників матеріальних ресурсів на підприємстві, запровадження якого в майбутньому надасть змогу підприємству гарантувати якість власної готової продукції, забезпечити безперебійне її виробництво та підвищити власну конкурентоспроможність на вітчизняному аграрному ринку.

Практичне значення одержаних результатів визначається обґрунтованими науково-практичними пропозиціями по удосконаленню логістичної системи підприємства в частині управління

запасами на основі ABC та XYZ-аналізу, а також формування рейтингу постачальників матеріальних ресурсів, запровадження якого надасть змогу підприємству гарантувати якість власної готової продукції, забезпечити безперебійне її виробництво та підвищити власну конкурентоспроможність.

При написанні кваліфікаційної роботи використовувались такі **методи дослідження**: аналіз, порівняння, абстрагування, моделювання, спостереження, економічний аналіз, SWOT, ABC та XYZ-аналіз тощо.

Апробація результатів кваліфікаційної роботи. Положення кваліфікаційної роботи доповідалися автором на 2-х науково-практичних конференціях.

Публікації. За матеріалами кваліфікаційної роботи опубліковано 2 тези у матеріалах науково-практичних конференцій.

Структура і обсяг роботи. Кваліфікаційна робота складається із вступу, трьох розділів, висновків, списку використаних джерел з 38 найменувань. Основний текст викладений на 87 сторінках комп'ютерного тексту, робота містить 25 таблиць, 8 рисунків та 9 додатків.

РОЗДІЛ 1

ТЕОРЕТИЧНІ ПІДХОДИ ДО ФОРМУВАННЯ ЛОГІСТИЧНОЇ СИСТЕМИ В ПІДПРИЄМСТВАХ АГРАРНОГО СЕКТОРУ

Поняття «логістика» у сільському господарстві з'явилося не так давно, але низка фахівців та керівників сільськогосподарських підприємств встигла оцінити, який ефект в оптимізації витрат та підвищення загальної ефективності діяльності агропромислового комплексу (АПК) може надати логістика.

Логістика в літературі визначається як наука «управління матеріальними потоками від первинного джерела до кінцевого споживача з мінімальними витратами, пов'язаними з товарорухом і потоком інформації, що до нього належить» [21, с. 25].

У плановій економіці була комплексно розроблена концепція постачання споживачів сировиною, матеріалами, засобами виробництва та поширення готової продукції [24, с. 32].

У сучасній науці до зони відповідальності логістики включають управління людськими, енергетичними, інформаційними, фінансовими та іншими потоками. Виникли такі підобласті логістики, як «банківська логістика», «торгівельна логістика», «інформаційна логістика», «сільськогосподарська логістика» та ін.

Аналізуючи вітчизняну та зарубіжну літературу по суті питання, можна визначити такі напрями, що розширюють поняття логістики:

- новий напрямок у організації руху вантажів;
- теорія планування різних потоків у людино-машинних системах;
- сукупність різних видів діяльності для отримання необхідної кількості вантажів у потрібному місці, у потрібний час із мінімальними витратами;
- інтеграція перевізного та виробничого процесу;
- процес планування витрат з переміщення та зберігання вантажів від виробництва до споживання;

- форма керування фізичним розподілом продукту;
- ефективний рух готової продукції від місця виробництва до місця споживання;
- новий науковий напрямок, пов'язаний із розробкою раціональних методів управління матеріальними та інформаційними потоками;
- наука про раціональну організацію виробництва та споживання;
- інше [36, с. 25-26].

На сьогоднішній день менеджери використовують чотири основні напрями управління логістичними процесами. До них включаються:

- стратегія мінімальних загальних витрат;
- стратегія максимального рівня обслуговування споживачів;
- стратегія максимальних конкурентних переваг;
- стратегія короткострокової максимізації прибутку.

Усі завдання виробничого підприємства повинні бути взаємопов'язані між собою. Саме тому виробничим підприємствам доцільно використати всеосяжний, комплексний та інтегрований підхід на основі принципів логістики [33, с. 124].

Сільське господарство необхідно розглядати як складну логістичну систему з деякими додатковими особливостями та обмеженнями, серед яких можна виділити такі:

- величезний вплив сезонності робіт за обмеженості часових інтервалів щодо їх основної частини;
- взаємопов'язаність усіх логістичних процесів з природним циклом розвитку у рослинництві, тваринництві, птахівництві тощо;
- відсутність територіальної локалізації виробничих процесів, оскільки переробники сільськогосподарської сировини віддалені від її джерел;
- потреба у значних додаткових витратах на реалізацію, переробку або зберігання продукції сільського господарства, будь то готова продукція або сировину для переробки;

- вимоги до якості сільськогосподарської продукції, що ускладнюють усі логістичні процеси в АПК та створюють додаткові обмеження практично на кожній ділянці діяльності [27, с. 48-49].

Логістичні системи відрізняються від інших економічних систем насамперед специфікою об'єкта управління, його певною цілісністю і цілями функціонування.

У логістичній системі об'єктом управління є матеріальні та інші, пов'язані з ними потокові процеси (інформаційні, фінансові і інші) у виробничо-комерційній діяльності. Метою функціонування логістичної системи є забезпечення доставки товарів чи послуг у задане місце в потрібному об'ємі чи кількості, при відповідній якості та заданого рівня витрат на їх виробництво.

Якщо ж розглядати об'єкт (наприклад, сільськогосподарське підприємство) у плані його стратегічного розвитку, то головною метою впровадження логістичної системи є досягнення з найменшими витратами максимальної пристосованості підприємства до мінливого ринкового становища і отримання конкурентних переваг через оптимізацію основних оперативних процесів[23].

У науковій літературі дається таке «загальновизнане» визначення логістичної системи: логістична система - це «адаптивна система зі зворотним зв'язком, що виконує ті чи інші логістичні функції. Вона, як правило, складається з декількох підсистем і має розвинені зв'язки із зовнішнім середовищем». У цьому визначенні виокремлено такі найважливіші ознаки системи, як адаптивність, наявність зворотного зв'язку та особливих «логістичних» функцій. Загалом, з позицій загальної теорії систем, таке визначення не викликає особливих заперечень, якщо додати, що логістична система до того ж є динамічною та цілеспрямованою, а також володіє механізмом «самоналаштування» для вирішення відповідних завдань, що виникають у процесі здійснення виробничо-комерційної діяльності суб'єкта господарювання[15, с. 536].

Будучи віднесеними до класу логістичних систем, конкретні системи у своєму «фізичному» вигляді можуть істотно відрізнятися одна від одної, що зумовлюється неоднаковим складом елементів і відмінністю їхніх кількісних і якісних характеристик. До структурних елементів логістичної системи можуть входити такі основні елементи: матеріальні ресурси, запаси, засоби транспортування і інші структурні складові (рис. 1.1).

Рисунок 1.1 – Структурні елементи логістичної системи аграрного підприємства

Джерело: складено автором на основі [15]

Досліджуючи структурні елементи логістичної системи аграрного підприємства слід зазначити, що першочерговим об'єктом управління в системі є матеріальні ресурси. Їхній потік є сполучною ланкою між логістичними системами, а головними кількісними та якісними ознаками є обсяг, асортимент, якість і вартість. При цьому запаси в системі є своєрідним буфером між процесами транспортування і виробництва продукції. Вони забезпечують ефективність функціонування системи, пристосовуючи її до непередбачених коливань попиту в будь-якому пункті доставки. Склади в логістичній системі можуть бути виробничими, або поділятися на регіональні та місцеві, оптово-розподільні бази (центри), склади роздрібних торговців тощо. Засоби зв'язку та управління в системі забезпечують обробку замовлень у міру їх надходження, видачу розпоряджень щодо переміщення матеріалів або відправлення продукції. Підсистема управління ухвалює рішення, спираючись на засоби зв'язку і документацію, отриману в результаті обробки інформації на виході системи. Також слід зазначити, що управлінський апарат системи повинен мати необхідну кількість вузькопрофільних фахівців, які можуть виконувати деякі види робіт краще за будь-яке обладнання. Сумісність настільки різномірних елементів забезпечується єдністю мети, якій підпорядковане функціонування логістичних систем [15].

У загальному випадку будь-яка логістична система, будучи відкритою системою, має один або кілька зв'язків зі споживачами її матеріального потоку. Зазначені зв'язки можуть бути прямими (відносно жорсткими) або опосередкованими (гнучкими), тобто за участю різних посередників (дистриб'ютори, організації-перевізники, страховики, експедитори тощо). Гнучкі зв'язки за своєю суттю являють канали, якими рухаються матеріальні та пов'язані з ними інформаційні й фінансові потоки. Якщо точно відомий склад посередників, які беруть участь у даному (логістичному) процесі, то виникає своєрідний логістичний ланцюг, на одному кінці якого перебуває постачальник матеріального потоку, а на іншому - його споживач. Ланками цього ланцюга є пункти відправлення, зберігання і приймання матеріального потоку:

постачальники, склади на стадії закупівлі, склади в місцях виробництва продукції, склади для фізичного розподілу продукції, склади для відправлення готової продукції, споживачі. З цього погляду логістична система містить у собі безліч ланцюгів, які з'єднують усі ланки як у виробництві, так і на передвиробничому етапі та в процесі реалізації готової продукції споживачам[15].

При організації зовнішньої взаємодії, особливо в разі використання різних механізмів розподілу ресурсів на основі логістичних договорів, відбувається не тільки і не стільки «об'єднання логістичних систем», скільки інтеграція їхніх ланцюгів у логістичну мережу. Остання має комірчасту структуру на відміну від ланцюгів, які розтягуються по одній лінії. Будучи представленою в кількох вимірах (технологічному, організаційному, інформаційному тощо), логістична мережа являє собою об'ємну, багатовимірну, гнучку конструкцію, в якій окремі учасники діють у тісному взаємозв'язку з іншими і де рух потоків по їхніх ланцюгах здійснюється на основі логістичних договорів.

Таким чином, логістична мережа є сукупністю логістичних ланцюгів підприємницьких структур, об'єднаних логістичними угодами.

Великий внесок у роботу в цьому напрямі зробили дослідження Є. В. Крикавського[20, 21]. На даний час ще не створено повної класифікації логістичних систем. В економічній літературі пропонується класифікація логістичних систем за функціональною, часовою (відтворювальною) і просторовою ознаками.

Проте всі автори вкладають неоднаковий зміст у трактування цього поняття. У більшості праць логістичні системи ототожнюються з функціональними галузями логістики, ресурсними складовими підприємницької структури або з галузями підприємницької діяльності. Так, наприклад, логістична система ототожнюється з окремими функціями (перевантаження, складування тощо); або з системами виробництва, постачання

тощо; або як систему представляють такі галузі логістики, як закупівельна, виробнича тощо.

Питання класифікації логістичних систем потребують глибокого наукового опрацювання.

Для дослідження функціонування логістичних систем особливий інтерес представляє їх ієрархічне групування, яке проведено та відображено в таблиці 1.1.

Таблиця 1.1 - Ієрархія логістичних систем

Рівні логістичних систем	Об'єкт управління та дослідження	Ступінь складності системи
Макрологістична система	Логістична мережа країни, регіону	Надскладна система
Мезологістична система	Логістична мережа групи підприємств	Дуже складна система
Мікрологістична система	Логістичні ланцюги підприємства	Складна система
	Логістичні процеси	Проста система
	Логістичні функції	Підсистема
	Логістичні операції	Елемент

Джерело: побудовано автором на основі[25, 34]

Межі логістичних систем у схемі ієрархії в основному адекватні структурі виробництва на підприємстві.

У мікрологістичній системі на її верхньому рівні підприємство розглядають у цілому, тобто як певну єдність його виробничого, ресурсного та організаційно-господарського потенціалу. На нижньому рівні підприємство являє собою внутрішньовиробничу логістичну систему, до складу якої входять технологічно пов'язані виробництва, об'єднані єдиним логістичним процесом.

Підсистеми та елементи мікрологістичної системи безпосередньо не «прив'язані» до конкретного цеху, дільниці або робочого місця. Ці структурні складові покликані забезпечити ефективну діяльність усіх підрозділів підприємства завдяки виконанню певного комплексу логістичних функцій, логістичних операцій певного обсягу та номенклатури, що утворюють операційну модель цієї системи.

Межі та ієрархія макрологістичної системи в роботах Є. В. Крикавського та О. А. Похильченко визначено таким чином:

- міжнародні, міжконтинентальні логістичні системи, що охоплюють етапи логістичного процесу, який протікає на різних континентах, пов'язаного з процесом купівлі-продажу між країнами;
- трансконтинентальні системи, що складаються в межах одного континенту;
- транснаціональні системи, що функціонують на всій території однієї країни;
- міжрегіональні (у масштабі однієї країни) системи, що охоплюють логістичні процеси, які протікають у двох і більшій кількості регіонів (між областями, районами, територіями тощо);
- регіональні великі системи, що функціонують в одному великомасштабному регіоні;
- вузькорегіональні логістичні системи, що функціонують в одній області, чи районі;
- міські логістичні системи;
- міжрайонні логістичні системи;
- районні логістичні системи;
- територіальні логістичні системи[20, с. 22-23].

На сучасному етапі, у зв'язку з глобалізацією економіки, виникає необхідність виокремлення проміжного між макро- і мікрологістичними системами рівня - мезологістичних систем. Ці системи охоплюють логістичну діяльність великих об'єднань підприємств на території однієї або декількох країн. Уся їхня діяльність будується на основі логістичних угод між підприємствами і переслідує єдину мету. Зі створенням таких систем по суті відбувається структуризація середньої ланки економіки[20, с. 23].

Зростання конкуренції на ринках збуту товарів різко підвищує вимоги до функціонування підприємств, що включають здатності планування, виробництва і розподілу продукції відповідно до запитів споживачів. Цим

вимогам повною мірою відповідають логістичні системи, засновані на використанні основних положень логістичної концепції.

Принципи логістичної концепції, по суті, аналогічні принципам управління матеріальними ресурсами та принципам їх розподілу. Відповідно до них логістика - це радше структура планування, ніж функція підприємництва. Вона має справу не стільки з фізичним управлінням матеріалопотоком, скільки із забезпеченням механізму розроблення завдань і стратегій, у рамках яких здійснюється повсякденна діяльність з управління матеріалопотоками та розподілом продукції. Головна особливість принципів логістичної концепції полягає в тому, що особлива увага в ній приділяється інтеграції тих видів діяльності, які раніше належали до відокремлених функцій підприємництва, - закупівля матеріалів, виробництво готової продукції, тара та пакування, збут і транспортування, складування, маркетинг та інформатика[7].

Практична реалізація логістичної концепції вимагає введення нових понять, що закріплюють нові підходи до вирішення виробничих завдань. Насамперед у логістиці розрізняють поняття «матеріальне управління» і «матеріальний розподіл».

У логістичній системі агропромислового комплексу фахівці виділяють наступні ланки:

1. Виробники рослинницької та тваринницької продукції – великі та середні підприємства, селянські домогосподарства та фермерські господарства.
2. Виробники комбікормів – окремі підприємства та власні спеціалізовані цехи.
3. Оптові логістичні підприємства, ринки, державні закупівельні організації.
4. Переробні підприємства.
5. Комунальні підприємства.
6. Сервісні підприємства, ЖКГ.
7. Виробники засобів виробництва та транспорту для сільського господарства.

Всі ці ланки, будучи тісно пов'язаними між собою, мають значний вплив на загальну ефективність діяльності галузі агропромислового виробництва та окремих підприємств.

Зупинимося на двох взаємопов'язаних аспектах логістики в АПК - збутової логістики та закупівельної логістики.

Для сільського господарства, з його специфікою, саме робота з підвищення ефективності функціонування логістичних систем має вирішальний характер та вплив на всю галузь. Багато в чому оптимізація логістики здійснюється за допомогою сільськогосподарських кооперативів. На жаль, кількість сільськогосподарських виробничих кооперативів останніми роками постійно зменшується. У цьому кількість реально діючих кооперативів оцінюється фахівцями у 60-65% від загальної їх числа [10, с. 12].

Закупівельна логістика спрямована на оптимізацію всіх витрат сільських товаровиробників при закупівлі сировини, техніки, комбікормів, добрив, ПММ та інших ресурсів. Частково це питання вирішується створенням кооперативів на селі. Зараз переважно кооперуються малі форми господарювання. Проте середні та великі сільськогосподарські підприємства здійснюють відповідні інтеграційні процеси, при цьому запроваджуються відповідні механізми для зниження логістичних витрат при закупівлі різного виду сировини та обладнання, не кажучи вже про можливість зниження закупівельних цін при об'єднанні в єдине замовлення на сировину та обладнання для задоволення потреб усіх членів великої інтегрованої структури, наприклад, агрохолдингу, чи при створенні кооперативу.

Щодо збутової логістики в сільському господарстві, то її важливість та актуальність важко переоцінити. З одного боку, збутова логістика виражається як співпраця при збуті врожаю виробниками сільськогосподарської продукції. Така співпраця може здійснюватися при створенні відповідних інтегрованих структур та кооперативів. А тому необхідно стимулювати розвиток кооперації, що в свою чергу надасть можливість отримувати

додатковий дохід сільськими товаровиробниками та сільським населенням при їх можливій кооперації.

Отже, для сільських товаровиробників різного рівня є доцільним створювати об'єднання для зниження рівня логістичних витрат призбуті готової продукції, а також при організації експортних операцій.

Щодо прискореної реалізації логістичних перетворень у галузії на окремих підприємствах велику роль у цьому можуть відіграти відповідні інформаційно-консультаційні служби та дорадники[11, с. 184].

Дані установи покликані, зокрема, підвищувати загальний рівень ефективності діяльності сільгоспвиробників шляхом надання консультаційної підтримки. Крім того, дані служби можуть організовувати семінари з питань будівництва внутрішніх та зовнішніх логістичних ланцюжків, за принципами та методами сільськогосподарської кооперації. Якоюсь мірою дані ІКС можуть взяти на себе роль каталізатора процесів кооперації на селі та застосування сучасних та ефективних логістичних концепцій. При цьому, зрозуміло, самі співробітники даних ІКС повинні володіти відповідними логістичними інструментами. У цьому, з одного боку, може допомогти залучення до консультацій та проведення семінарів незалежних практикуючих фахівців та викладачів вузів. Користь, що приноситься ІКС, вже давно доведена і не потребує жодного обґрунтування. У західних країнах подібні служби працюють давно та зарекомендували себе як найдієвіший інструмент підвищення загальної ефективності підприємств АПК, а також як провідник сучасних сільськогосподарських технологій та управлінських методик з наукового середовища у виробничу діяльність[19, с. 145].

Саме зараз, у поточній ситуації, коли рівень витрат потребує негайного зниження, а з боку держави в найближчі кілька років можливе зниження будь-якої підтримки, підвищення рівня логістичної культури, впровадження логістики у всі сфери діяльності сільськогосподарських підприємств набуває особливого значення.

РОЗДІЛ 2

АНАЛІЗ ЕФЕКТИВНОСТІ ЛОГІСТИЧНОЇ СИСТЕМИ ГАЛУЗІ ПТАХІВНИЦТВА НА ПІДПРИЄМСТВІ

2.1 Організаційно-економічна характеристика підприємства

Фермерське господарство «Натон» (скорочена назва – ФГ «Натон») було засноване у 2007 році. З цього періоду підприємство здійснює свою діяльність у галузі сільського господарства. Основними видами продукції підприємства є: виробництво та реалізація курячих яєць, вирощування зернових та кукурудзи, а також супутні види діяльності.

За КВЕД підприємство здійснює такі види господарської діяльності:

Основний: 01.11 Вирощування зернових культур (крім рису), бобових культур і насіння олійних культур.

Інші: 01.47 Розведення свійської птиці;

01.61 Допоміжна діяльність у рослинництві;

46.21 Оптова торгівля зерном, необробленим тютюном, насінням і кормами для тварин;

01.45 Розведення овець і кіз [додаток А].

Основні виробничі потужності підприємства розташовані на території Сумського та Путивльського районів.

Юридично підприємство зареєстроване за адресою в с. Постольне Сумського району Сумської області. Відстань до обласного центру становить 36 км, що є досить привабливим місцем розташування з логістичної точки зору, так як мінімізує транспортні витрати підприємства при співпраці з оптовими споживачами продукції фермерського господарства.

Для визначення спеціалізації фермерського господарства, дослідимо динаміку виробництва та структуру товарної продукції (таблиця 2.1.).

Таблиця 2.1 - Динаміка та структура товарної продукції в ФГ «Натон»

Види продукції та галузі	Роки						У динаміці 2021 р. до 2019 р.(+;-)	
	2019		2020		2021			
	тис. грн.	стр-ра, %	тис. грн.	стр-ра, %	тис. грн.	стр-ра, %	Збільшен-ня(+) / зменшен-ня(-), тис. грн.	%
Зернові та зернобобові	20 544,1	36,61	38 891,7	47,24	58 769,2	51,85	38 225,2	186,0
Соняшник	11 401,5	20,32	14 208,0	17,26	15 708,0	13,86	4 306,5	37,7
Соя	84,3	0,15	86,3	0,10	191,3	0,17	106,9	126,8
Інша продукція рослинництва	96,7	0,17	0,0	0,00	0,0	0,00	-96,7	-100,0
Разом по рослинництву	32 126,5	57,25	53 185,9	64,60	74 668,5	65,87	42 542,0	132,4
Птиця свійська	858,9	1,53	1 549,2	1,88	2 217,2	1,96	1 358,3	158,1
Яйця курячі свіжі, тис. шт.	23 133,1	41,22	27 589,7	33,51	36 467,5	32,17	13 334,4	57,6
Разом по тваринництву	23 992,0	42,8	29 138,9	35,4	38 684,7	34,1	14 692,7	61,2
Всього по господарству	56 118,5	100,0	82 324,8	100,0	113 353,1	100,0	57 234,6	101,9

Джерело: розраховано автором на основі бухгалтерської звітності ФГ «Натон»

Досліджуючи динаміку та структуру товарної продукції фермерського господарства протягом періоду, починаючи з 2019 і закінчуючи 2021 роками, можемо стверджувати, що основним видом діяльності підприємства є вирощування зернових та зернобобових культур з розвинутим виробництвом свіжих курячих яєць.

Так, за період дослідження виробництво зернових та зернобобових в господарстві зросло з 36,6% до 51,85 %, тобто зростання відбулося на 1,86 рази. Виробництво соняшнику в господарстві, навпаки зменшилась з 20,32 % до 13,86 % у структурі товарної продукції, але в загальному фінансовому підсумку реалізація соняшнику за період дослідження зросла на 4306,5 тис. грн. Виробництво сої та іншої продукції рослинництва в загальній структурі

товарної продукції є вкрай обмеженим. В цілому по підприємству продукція рослинництва становить 65,87 % від загального об'єму товарної продукції, її зростання за період дослідження становить у фінансовому еквіваленті 42542,1 тис. грн або 132,4 %.

Галузь тваринництва в фермерському господарстві представлена галуззю птахівництва. Підприємство спеціалізується на виробництві яєць курячих свіжих при цьому побічною продукцією є вихід м'яса птиці. В загальній структурі товарної продукції птиця свійська становить 1,96 %, при цьому яйця курячі свіжі становлять в загальній структурі 32,17%. За період дослідження виробництво яєць курячих зросло на 57,6%, а виробництво птиці свійської збільшилася в 1,6 рази. Виробництво тваринницької продукції за період дослідження зросло на 61,2 %.

Всього за період дослідження підприємство збільшило виробництво власної продукції на 101,9 %, що є досить позитивним результатом, зважаючи на вкрай важкі та форс-мажорні обставини, що сьогодні є в Україні.

Питому вагу кожного виробничого напрямку у динаміці за період дослідження нами зображено на рис 2.1.

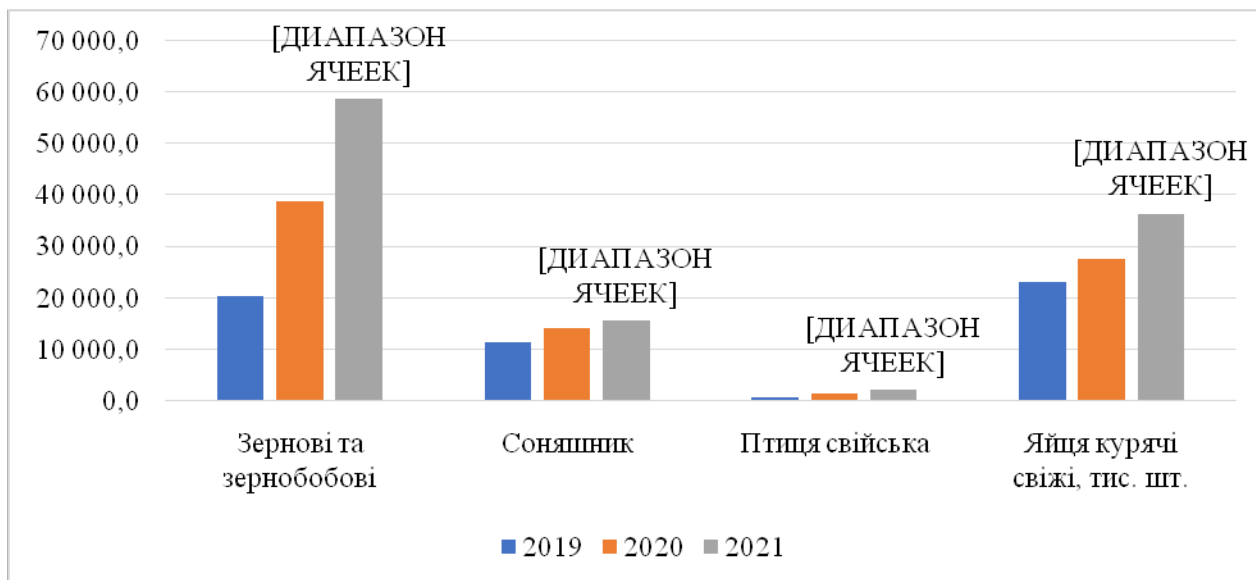

Рисунок 2.1 – Структура товарної продукції в ФГ «Натон»

Джерело: розраховано автором на основі бухгалтерської звітності ФГ «Натон»

Досліджуючи ефективність діяльності фермерського господарства зупинимось на характеристиці його основних економічних показників. Основні економічні показники аграрного підприємства характеризують його фінансово-економічну діяльність та досягнення запланованого рівня виробництва.

До них ми відносимо наступні:

- товарна продукція: кількість продукції, яку аграрне підприємство реалізовує за певний період часу;
- валовий дохід: загальна сума грошей, отриманих аграрним підприємством за продаж продукції, яку воно виробляє;
- валовий прибуток: різниця між валовим доходом та витратами на виробництво продукції;
- чистий прибуток: різниця між валовим прибутком та усіма іншими витратами, включаючи податки та проценти за кредити.
- рентабельність: співвідношення між прибутком та витратами на виробництво продукції, виражене у відсотках.

Основні економічні показники діяльності ФГ «Натон» нами розраховані та представлені в таблиці 2.2.

Таблиця 2.2 - Основні економічні показники ФГ «Натон»

Показники	Рік			Відхилення 2021 р. від 2019 р.	
	2019	2020	2021	збільшення(+) / зменшення(-), тис. грн.	%
1. Товарна продукція:					
а) на 100 га с.-г. угідь, тис.грн	4916,8	6296,8	9651,4	4 734,7	96,3
б) на 1 середньорічного робітника, тис грн.	555,6	799,3	1012,1	456,5	82,2
2. Валовий прибуток(+), збиток (-)					
а) на 100 га с.-г. угідь, тис.грн	-251,3	1817,7	2289,3	2 540,7	10,1 р.
б) на 1 середньорічного р-ка, тис грн.	-28,4	230,7	240,1	268,5	9,45 р.

Продовження таблиці 2.2

3. Чистий прибуток(+), збиток (-):					
а) на 100 га с.-г. угідь, тис.грн	-943,0	1185,3	1489,3	2 432,3	2,6 р.
б) на 1 середньорічного р-ка, тис грн.	-106,6	150,5	156,2	262,7	2,5 р.
4. Рівень рентабельності, %	-16,78%	16,43%	18,45%		+35,23 п.п.
5.Рентабельність фондів (норма прибутку), %	-11,34%	13,31%	13,96%		+25,3 п.п.

Джерело: розраховано автором на основі бухгалтерської звітності ФГ «Натон»

Провівши дослідження основних економічних показників діяльності фермерського господарства «Натон», можемо констатувати наступні факти.

За період дослідження товарна продукції в розрахунку на 100 га сільгоспугідь зросла на 96,3 %, а в розрахунку на 1 середньорічного робітника відбулося збільшення на 82,2 %, при цьому валовий прибуток на 100 гектарів сільськогосподарських угідь зріс майже в 10 разів. Так, у 2019 році збиток становив 251,3 тис. грн. на 100 га сільгоспугідь, а в 2021 році прибуток склав 2289,3 тис. грн на 100 га сільгоспугідь. Валовий прибуток на одного середньорічного працівника також зріс в 9,45 рази, із збитку в 28,4 тис. грн. у 2019 році, до 240,1 тис. грн. прибутку у 2021 році на одного середньорічного працівника. Чистий прибуток зріс в 2,6 рази. Так, у 2019 році збиток становив 943,0 тис грн на 100 га сільгоспугідь, а в 2021 році прибуток склав 1489,3 тис грн на 100 га. На одного середньорічного працівника рівень рентабельності за період дослідження зріс на 35,23 пункто-процента, норма прибутку також зросла на 25,3 пункто-проценти.

Отже, за період дослідження, підприємство зі збиткового стану перейшло в прибутковий, що є вкрай позитивним показником економічної діяльності досліджуваного фермерського господарства.

Враховуючи те, що досліджуване нами фермерське господарство спеціалізується на виробництві яєць курячих в товарних масштабах, ми зупинилися на дослідженні ефективності виробництва цього виду продукції в господарстві (табл. 2.3).

Таблиця 2.3 - Ефективність виробництва яєцькурячих свіжих в ФГ «Натон»

Показники	Рік			Відхилення 2021 р. від 2019 р.	
	2019 р.	2020 р.	2021 р.	Збільшен- ня(+) / зменшення(-)	збільшення(+) / зменшен- ня(-), %
Поголів'я курей-несучок, голів	69 200	75 859	78 478	9 277,78	13,41
Виробничі витрати всього, тис.грн.	42 495,4	52 350,0	44 288,4	1 793,00	4,22
Повна собівартість реалізованої продукції, тис.грн.	22 186,1	24 132,9	32 586,3	10 400,20	46,88
Виручка від реалізації, тис.грн.	23 133,1	27 589,7	36 467,5	13 334,42	57,64
Валове виробництво, тис.шт.	17 596,0	19 852,0	21 528,0	3 932,00	22,35
Реалізовано, тис.шт.	18 685,0	20 213,0	21 189,0	2 504,00	13,40
Рівень товарності, %	1,06	1,02	0,98	-0,08	-7,31
Продуктивність яєць, тис.шт./гол.	0,25	0,26	0,27	0,02	7,88
Виробнича собівартість 1 тис.шт., грн.	414,1	379,2	486,1	72,02	17,39
Повна собівартість 1 тис.шт, грн.	793,1	822,6	660,6	-132,46	-16,70
Ціна реалізації 1 тис.шт., грн.	1 314,7	1 389,8	1 694,0	379,28	28,85
Одержано прибутку від реалізації, всього, тис.грн.	947,0	3 456,8	3 881,2	2 934,22	3,1 р.
в т.ч. на 1 гол., грн.	13,7	45,6	49,5	35,77	2,6 р.
на 1000 шт.	50,7	171,0	183,2	132,49	2,6 р.
Рівень рентабельності виробництва яєць, %	4%	14%	12%		+ 8 п.п.

Джерело: розраховано автором на основі бухгалтерської звітності ФГ «Натон»

Так, за період дослідження поголів'я курей несучок зросло на 13,4 % і станом на 2021 рік становить 78478 голів.

При цьому валове виробництво яєць в господарстві зросло на 22,35 % і станом на 2021 рік становить 21528,0 тис. штук.

Виручка від реалізації продукції зросла на 57,64 % і станом на 2021 рік становить 36467,5 тис. грн. Повна собівартість реалізованої продукції зросла на 46,88 відсотка. Реалізація готової продукції зросла на 13,4 %, рівень товарності становить 0,98. Прибуток від реалізації готової продукції за період дослідження зріс у 3,1 рази, а рівень рентабельності виробництва яєць зріс на 8 п.п., з 4 % у 2019 році до 12 % у 2021 році.

Отже, в цілому можемо констатувати підвищення ефективності виробництва яєць курячих свіжих за період дослідження, що є досить позитивним фактором і впливає на загальну ефективність діяльності фермерського господарства.

Підприємство в процесі своєї господарської діяльності використовує основні виробничі фонди. Ефективність їх використання визначаються такими показниками, як фондозабезпеченість, фондоозброєність, фондовіддача та фондомісткість.

В таблиці 2.4 ми дослідили ефективність використання основних виробничих фондів, їх забезпеченість, та віддачу в процесі своєї господарської діяльності досліджуваним підприємством.

Таблиця 2.4 - Забезпеченість основними виробничими фондами та ефективність їх використання в ФГ «Натон»

Показники	Роки			Відхилення 2021 р. від 2019 р.	
	2019	2020	2021	Збільшення (+) / зменшення (-)	%
Середньорічна вартість основних виробничих фондів, тис.грн.	32324,05	33696,6	30910,15	-1413,9	-4,37
Площа с.-г. угідь, га	1141,37	1307,4	1174,47	33,10	2,90

Продовження таблиці 2.4

Середньорічна чисельність працівників, чол.	101	103	112	11	10,89
Вартість валової продукції, тис.грн.	84738,2	95422,7	100609,3	15871,10	18,73
Фондозабезпеченість, тис. грн.	2832,0	2577,4	2631,8	-200,20	-7,07
Фондоозброєність, тис. грн.	320,0	327,2	276,0	-44,06	-13,77
Фондовіддача, грн	2,62	2,83	3,25	0,63	24,16
Фондомісткість, грн	0,38	0,35	0,31	-0,07	-19,46

Джерело: розраховано автором на основі бухгалтерської звітності ФГ «Натон»

Провівши відповідні розрахунки, в динаміці за період дослідження, можемо спостерігати зниження середньорічної вартості основних виробничих фондів на 4,37 %. При цьому площа сільськогосподарських угідь практично незмінна, і коливається нарівні 3%, а середньорічна чисельність працівників на підприємстві в динаміці зросла на 11 чоловік. Вартість валової продукції зросла на 18,73 %.

Здійснивши розрахунки показників ефективності використання основних виробничих фондів зупинимося на зазначених результатах за період дослідження у динаміці. Так, фондозабезпеченість зменшилась на 7 %, фондоозброєність в динаміці також зменшилась на майже 14 %. Фондовіддача зросла на 24,16 %, а фондомісткість знизилась на 19,46 %.

Отже, в динаміці ми спостерігаємо зменшення всіх наявних основних виробничих фондів на підприємстві. На такий стан, в першу чергу, вплинула наявна сьогодні форс-мажорна обстановка в нашій державі.

Досліджуючи фінансові результати діяльності фермерського господарства «Натон» охарактеризуємо основні зміни, які відбулися за період дослідження, з основними фінансовими показниками підприємства. До основних фінансових показників відносять чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт,

послуг), собівартість реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг), чистий прибуток (збиток) та рівень рентабельності.

Динаміка фінансових результатів діяльності досліджуваного підприємства приведена в таблиці 2.5.

Таблиця 2.5- Динаміка фінансових результатів ФГ«Натон», тис.грн.

Показник	Рік			Динаміка	
	2019	2020	2021	Збільшення (+) / зменшення (-)	%
Чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	61 277,2	118 079,3	121 695,1	60 417,9	99
Інші операційні доходи	206,5	462,2	409,0	202,5	98
Інші доходи	425,7	633,1	750,6	324,9	76
Разом доходи	61 909,4	119 174,6	122 854,7	60 945,3	98
Собівартість реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг)	64 145,6	94 314,6	94 807,4	30 661,8	48
Інші операційні витрати	7 596,0	8 521,3	10 373,1	2 777,1	37
Інші витрати	930,7	841,9	182,5	-748,2	-80
Разом витрати	72 672,3	103 677,8	105 363,0	32 690,7	45
Фінансовий результат до оподаткування	-10 762,9	15 496,8	17 491,7	28 254,6	у 2,6 р.
Чистий прибуток (збиток)	-10 762,9	15 496,8	17 491,7	28 254,6	у 2,6 р.
Рівень рентабельності, %	-16,8%	16,4%	18,4%		+ 35,2п.п.

Джерело: розраховано автором на основі бухгалтерської звітності ФГ «Натон»

Досліджуючи фінансові результати діяльності підприємства можемо констатувати їх зростання.

Так, у динаміці за період дослідження чистий дохід від реалізації продукції зріс на 99,0%, з 61277,2 тис. грн. у 2019 році, до 121695,1 у 2021 році. При цьому, собівартість реалізованої продукції також має тенденцію до зростання, але в досить повільнішому темпі. Так, за досліджуваний період собівартість реалізованої продукції зросла на 48 %, з 64145,6 тис. грн. у 2019 році до 94807,4

тис. грн. у 2021 році, що є досить позитивним результатом. Інші операційні витрати також зросли в динаміці на 37%. В цілому ж загальна сума витрат в динаміці зросла на 45 %. При цьому, фінансовий результат до оподаткування покращився у 2,6 рази. Так, на початок періоду дослідження у 2019 році підприємство отримало збиток в розмірі 10762,9 тис. грн., а в 2021 році підприємство отримало прибуток в розмірі 17491,7 тис. грн. Рівень рентабельності також покращився на 35,2 п.п.

В цілому, підприємство значно покращило показники фінансових результатів діяльності в динаміці за період дослідження. Також доцільно зупинитися і на дослідженні динаміки виробничих витрат, які фермерське господарство несе при виробництві власної продукції. Нами проведено таке дослідження і його результати представлені в таблиці 2.6.

Таблиця 2.6 - Динаміка виробничих витрат в ФГ «Натон» при виробництві власної продукції

Назва	Рік		Відхилення 2021 р. від 2019 р.	
	2019	2021	збільшення(+) / зменшення(-), тис. грн.	збільшення(+) / зменшення(-), %
Прямі витрати на оплату праці	4074,2	6627,7	2553,5	62,67
Відрахування на соціальні заходи	843,2	1484,1	640,9	76,01
Насіння та посадковий матеріал	8382,2	9292,2	910,0	10,86
Корми - всього	28392,1	40754,1	12362,0	43,54
Мінеральні добрива	6720,5	17947,4	11226,9	167,05
Нафтопродукти	5590,3	9596,5	4006,2	71,66
Електроенергія	482,6	1923,2	1440,6	298,51
Запасні частини, ремонтні та будівельні матеріали для ремонту	1343,5	1445,1	101,6	7,56
Амортизація основних засобів	5182,3	6964,9	1782,6	34,40
Орендна плата за земельні частки (паї)	4704,1	5175,2	471,1	10,01
Разом	65715,0	101210,4	35495,4	54,01

Джерело: розраховано автором на основі бухгалтерської звітності ФГ «Натон»

Досліджуючи динаміку виробничих витрат при виробництві власної продукції в цілому можемо зазначити про зростання всіх видів витрат за період дослідження.

Так, прямі витрати на оплату праці зросли на 62,67 %, витрати на відрахування на соціальні заходи збільшилися на 76,01 %. Витрати на насіння та посадковий матеріал зросли на 10,86 %, витрати на корми зросли на 43,54 %, витрати на мінеральні добрива зросли на 167,05 %, витрати на електроенергію зросли майже в 3 рази. Амортизація основних засобів зросла на 34,4 %.

В цілому, за період дослідження, витрати зросли на 54,01 %.

В динаміці коливання виробничих витрат більш детально зображено на рисунку 2.2.

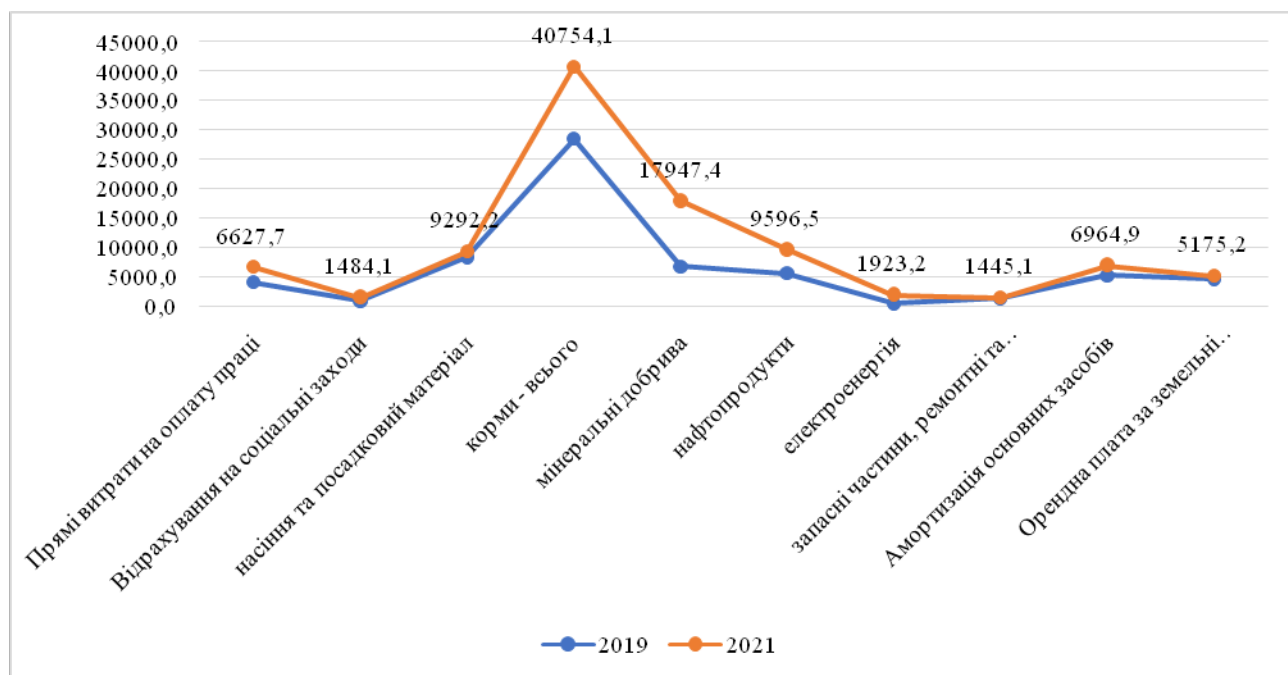

Рисунок 2.2 -Динаміка виробничих витрат в ФГ «Натон»

Джерело: побудовано автором на основі бухгалтерської звітності ФГ «Натон»

Досліджуючи дані рисунка 2.2 можемо констатувати, що у 2021 році в порівнянні з 2019 роком найбільше зросли витрати на корми, на мінеральні добрива, на нафтопродукти.

В цілому, можемо стверджувати, що досліджуване нами підприємством фермерське господарство «Натон» за досліджуваний період покращило власну господарську діяльність. При цьому, зросло виробництво готової продукції як в рослинництві так і в тваринництві, а також покращилися загальні фінансово-економічні показники, і підприємство із збиткового стану перейшло в прибутковий на кінець періоду дослідження. Також позитивним є той факт, що собівартість виробленої продукції в динаміці за період дослідження має повільнішу тенденцію до зростання у порівнянні із зростанням прибутку підприємства.

Більш детальніше загальний фінансово-економічний стан підприємства та його основні показники майнового стану, ліквідності, прибутковості та ділової активності дослідимо в наступному підрозділі роботи.

2.2. Аналіз фінансових результатів діяльності підприємства

Слід зазначити, що стан функціонування логістики на підприємстві може суттєво впливати на його фінансові показники.

Ефективна логістика дозволяє підприємству зменшувати витрати на зберігання, перевезення та управління запасами. Це позитивно відображається на прибутку підприємства та на його загальних витратах.

Іншим впливовим показником функціонування логістики є покращення обслуговування клієнтів: якщо логістика працює ефективно, підприємство може забезпечити швидку та якісну доставку товарів, що позитивно впливає на задоволеність клієнтів та їх лояльність до бренду[11].

Також вкрай важливим для виробничого підприємства є збільшення обсягів продажів: забезпечення ефективної логістики може дозволити підприємству розширювати географію продажу та відкривати нові ринки. Це може призвести до збільшення обсягів продажів та зростання прибутку. А тому покращення ефективності логістики дозволяє підприємству оптимізувати свої процеси та підвищувати продуктивність роботи, що може призвести до

зменшення часу на виконання робіт, збільшення кількості замовлень, підвищення якості продукції, точно контролювати запаси та управляти ними, що може позитивно відобразитися на його фінансових показниках. Також при належному функціонуванні логістики відбувається зменшення ризику збитків на підприємстві[33, с. 125].

Оцінка загального фінансово-економічного стану підприємства може здійснюватися за допомогою різних методів, таких як аналіз фінансової звітності, розрахунок показників ефективності та інші.

Дослідження фінансових результатів діяльності підприємства - це процес вивчення фінансових показників підприємства, що дозволяє оцінити його фінансову стійкість, ефективність використання ресурсів та прибутковість. Аналіз фінансових результатів підприємства базується на даних фінансової звітності, таких як звіт про фінансові результати, баланс, звіт про рух грошових коштів.

До основних фінансових показників, які характеризують фінансові результати діяльності підприємства, відносимо показники майнового стану, показники фінансової стійкості, показники ліквідності підприємства[9].

Показники майнового стану підприємства відображають його фінансову стійкість, вартість майна та інвестиційний потенціал.

Для дослідження майнового стану підприємства використаємо агрегований баланс ФГ «Натон» за період 2019-2021 років. Агрегований баланс підприємства - це фінансова звітність, яка відображає фінансовий стан підприємства на певну дату шляхом зведення всіх його балансів за певний період.

Агрегований баланс підприємства складається зі зведення балансів на початок та в кінці періоду (2019-2021 роки). Він відображає фінансові результати підприємства за цей період, включаючи активи, зобов'язання та власний капітал, а також надає повну картину фінансового стану підприємства та допомагає зрозуміти, які фінансові ресурси наявні у підприємства, як вони використовуються та як розподіляються між активами та зобов'язаннями.

Агрегований баланс представлено в таблиці 2.7 (актив) та 2.8 (пасив).

Таблиця 2.7 – Агрегований баланс (актив) ФГ «Натон»

Актив	Рік			Відхилення	
	2019	2020	2021	тис.грн.	%
Майно (активи) - всього	101 617,9	131 193,6	119 372,9	17 755,0	17
1. Необоротні активи	47 413,8	45 889,2	42 896,4	-4 517,4	-10
в т.ч. основні засоби	35 962,7	31 430,5	30 389,8	-5 572,9	-15
2. Оборотні активи	54 204,1	85 304,4	76 476,5	22 272,4	41
2.1. Оборотні виробничі фонди, в т.ч.	42 350,6	51 896,8	63 458,6	21 108,0	50
- запаси	37 007,7	46 334,0	59 241,2	22 233,5	60
- поточні біологічні активи	5 342,9	5 562,8	4 217,4	-1 125,5	-21
2.2. Фонди обігу, в т.ч.	11 853,5	33 407,6	13 017,9	1 164,4	10
-дебіторська заборгованість	7 418,5	30 136,7	12 267,7	4 849,2	65
- грошові кошти і поточні фінансові інвестиції	197,0	3 142,0	517,4	320,4	163
- інші оборотні активи	4 238,0	128,9	232,8	-4 005,2	-95

Джерело: розраховано автором на основі бухгалтерської звітності ФГ «Натон» (додатки Б та В)

Основними показниками майнового стану підприємства є: активи - сукупна вартість всіх активів підприємства, включаючи грошові кошти, нерухомі та рухомі майно, запаси, патенти, права на землю тощо.

За досліджуваний період активи підприємства зросли на 17 %, найбільше зростання відбулося оборотних виробничих фондів - на 50%, в тому числі запаси зросли - на 60 %, дебіторська заборгованість зросла на 65 %. При цьому вартість необоротних активів зменшилась на 10%.

Таблиця 2.8 – Агрегований баланс (пасив) ФГ «Натон»

Пасив	Рік			Відхилення	
	2019	2020	2021	тис.грн.	%
Джерела фінансування - всього	82 370,9	93 225,7	103 000,5	20 629,6	25
1. Власний капітал	40 569,8	56 066,6	73 558,3	32 988,5	81
1.1. Зареєстрований капітал	1,0	1,0	1,0	0,0	0
1.2. Нерозподілений прибуток	40 568,8	56 065,6	73 557,3	32 988,5	81
2. Довгострокові зобов'язання та забезпечення	0,0	0,0	0,0	0,0	0
2.1. Довгострокові кредити банків	0,0	0,0	0,0	0,0	0
2.2. Інші довгострокові зобов'язання	0,0	0,0	0,0	0,0	0

3. Поточні зобов'язання і забезпечення	41 801,1	37 159,1	29 442,2	-12 358,9	-30
--	----------	----------	----------	-----------	-----

Продовження таблиці 2.8

3.1. Короткострокові кредити банків	0,0	0,0	0,0	0,0	0
3.2. Поточна кредиторська заборгованість	158,6	168,1	227,1	68,5	43
3.3. Інші поточні зобов'язання	41 642,5	36 991,0	29 215,1	-12 427,4	-30

Джерело: розраховано автором на основі бухгалтерської звітності ФГ «Натон» (додатки Б та В)

Пасиви - сукупна вартість всіх зобов'язань підприємства, включаючи кредиторську заборгованість, заборгованість перед постачальниками, заборгованість перед працівниками та інші зобов'язання. Власний капітал - різниця між активами та пасивами підприємства.

За досліджуваний період власний капітал підприємства зріс на 81 %, при цьому поточні зобов'язання і забезпечення знизилися на 30 %, а поточна кредиторська заборгованість зросла на 43 %.

Для більш детального аналізу майнового стану підприємства дослідимо основні його показники: коефіцієнт зносу основних засобів, коефіцієнт придатності основних засобів, частка основних засобів в активах, коефіцієнт мобільності активів. Зазначені показники розраховані на основі агрегованого балансу ФГ «Натон» та представлені в таблиці 2.9.

Таблиця 2.9 – Показники майнового стану ФГ «Натон»

Назва показника	Рік			Коливання показника (+ збільшення; - зменшення)
	2019	2020	2021	
Сума господарських коштів, що їх підприємство має у розпорядженні	101656,70	131266,50	119411,50	17754,80
Коефіцієнт зносу основних засобів	0,25	0,39	0,48	0,23
Коефіцієнт придатності основних засобів	0,75	0,61	0,52	-0,23
Частка основних засобів в активах	0,35	0,24	0,25	-0,10
Коефіцієнт мобільності активів	1,14	1,86	1,78	0,64

Джерело: розраховано автором на основі бухгалтерської звітності ФГ «Натон» (додатки Б та В)

Коефіцієнт зносу основних засобів є показником, що відображає темпи знецінення основних засобів в процесі їх експлуатації. Цей коефіцієнт визначається відношенням вартості зносу основних засобів до їх первісної вартості. Чим більший коефіцієнт зносу, тим швидше знижується вартість основних засобів.

Коефіцієнт зносу основних засобів за період дослідження має тенденцію до зростання. Так, за період дослідження він зріс на 0,23.

Високий коефіцієнт зносу може свідчити про неефективне використання основних засобів або про їх моральне застаріння. Низький коефіцієнт зносу, з іншого боку, може свідчити про добре управління основними засобами та ефективну їх експлуатацію.

Оберненим до коефіцієнта зносу основних засобів є коефіцієнт придатності основних засобів, за періодом дослідження він знизився на 0.23.

За період дослідження частка основних засобів в активах також має тенденцію до зниження. Так, за досліджуваний період вона знизилась від показника 0,35 до показника 0,25, що є досить негативною тенденцією, так як наголошує про зниження частки основних виробничих фондів в активах підприємства.

Коефіцієнт мобільності активів, тобто показник, який відображає ступінь легкості з якою підприємство може перетворити свої активи в готівку без значного втрати в їх вартості, за досліджуваний період зріс з 1,14 до 1,78.

В цілому ж у підприємстві спостерігається ситуація про підвищення зносу основних засобів, зменшення їх придатності у виробничому циклі, а також зниження основних засобів в активах підприємства.

Наступною групою показників є показники фінансової стійкості підприємства.

Першим коефіцієнтом із зазначеної групи показників є коефіцієнт автономії, який відображає відношення обсягу витрат, які не залежать від

виробничого обсягу, до загального обсягу витрат. Зазвичай, автономні витрати включають у себе витрати на рекламу, дослідження та розвиток, а також витрати на обслуговування боргу. Вони не залежать від рівня виробництва та продажів продукції або послуг, тому вони вважаються автономними (таблиця 2.10).

Таблиця 2.10 – Показники фінансової стійкості ФГ «Натон»

Назва показника	Норматив	Рік			Коливання показника (+ збільшення; - зменшення)
		2019	2020	2021	
Коефіцієнт автономії	>0,5	0,40	0,43	0,62	0,22
Коефіцієнт співвідношення власних і залучених коштів	>1	0,66	0,75	1,60	0,94
Коефіцієнт фінансової стійкості	0,7-0,9	0,45	0,45	0,62	0,16
Коефіцієнт маневреності власного капіталу	>0,1	-0,03	0,23	0,42	0,45
Коефіцієнт забезпеченості власними оборотними коштами	>0,1	-0,02	0,15	0,40	0,425

Джерело: розраховано автором на основі бухгалтерської звітності ФГ «Натон» (додатки Б та В)

В ФГ «Натон» розрахункове значення коефіцієнта автономії на кінець періоду дослідження становить 0,62, що є вищим за рекомендований рівень.

Коефіцієнт співвідношення власних і залучених коштів також є вищим за рекомендований рівень і становить 1,60.

Коефіцієнт фінансової стійкості є показником, що відображає фінансову стійкість підприємства. Цей коефіцієнт аналізує наявність фінансових ресурсів, необхідних для покриття поточних та майбутніх зобов'язань підприємства, що дає змогу з'ясувати, наскільки підприємство здатне виплатити свої зобов'язання на даний момент.

Коефіцієнт фінансової стійкості підприємства зріс за досліджуваний період з 0,45 до 0,62, але все ще знаходиться за межами нормативного показника цього коефіцієнта в межах 0,7 – 0,9.

Коефіцієнт маневреності власного капіталу, а також коефіцієнт забезпечення власними оборотними коштами знаходяться на достатньому рівні.

Отже, за досліджуваний період спостерігається зростання фінансової стійкості фермерського господарства «Натон», що є досить позитивною тенденцією, з погляду на фінансово-економічну стабільність підприємства.

Ще однією важливою групою показників, які характеризують фінансово-економічний стан підприємства, є показники ліквідності підприємства. До показників ліквідності відносимо коефіцієнт покриття коефіцієнт швидкої та абсолютної ліквідності.

Показники ліквідності підприємства характеризують його здатність вчасно і повністю виконувати фінансові зобов'язання перед кредиторами та іншими сторонами. Зазначена група показників нами розрахована та представлена в таблиці 2.11.

Таблиця 2.11 – Показники ліквідності ФГ «Натон»

Назва показника	Норматив	Рік			Коливання показника (+ збільшення; - зменшення)
		2019	2020	2021	
Коефіцієнт покриття	>1,5-2,5	0,98	1,18	1,67	0,69
Коефіцієнт швидкої ліквідності	>0,6-0,8	0,21	0,46	0,28	0,07
Коефіцієнт абсолютної ліквідності	>0,2-0,35	0,004	0,043	0,01	0,01

Джерело: розраховано автором на основі бухгалтерської звітності ФГ «Натон» (додатки Б та В)

Так, за досліджуваний період коефіцієнт покриття зріс з 0,98 до 1,67 і знаходиться в межах нормативного значення. При цьому коефіцієнт швидкої та абсолютної ліквідності знаходяться далеко поза межами рекомендованого значення, що вказує на наявні проблеми, які можуть виникнути у підприємстві при сплаті своїх боргів у разі потреби.

В цілому по підприємству можемо констатувати такі тенденції: збільшується рівень зносу основних засобів, дещо зростає коефіцієнт фінансової стійкості, але він все ще знаходиться за межами рекомендованого значення, досить низька швидка та абсолютна ліквідність підприємства, що свідчить про існуючі проблеми у підприємства при сплаті в разі потреби

власних боргових зобов'язань.

Наступним етапом нашого дослідження стану логістичного забезпечення виробничої діяльності підприємства є проведення SWOT-аналізу підприємства.

2.3 Дослідження стану функціонування логістичної системи підприємства

Основна мета логістичної служби в ФГ «Натон» – забезпечити ефективне та безпечне транспортування готової продукції птахівництва на виробничій ділянці, а також її доставку споживачам відповідно до вимог якості та строків постачання.

Для досягнення цієї мети логістична служба займається плануванням та управлінням процесом постачання, включаючи контроль за якістю птахопродукції, оптимізацію транспортних маршрутів та вибір найбільш ефективних транспортних засобів. Логістична служба також організовує логістичний процес на підприємстві, який включає збір яєць з пташників, упаковку яєць, їх зберігання, транспортування до пункту призначення і доставку до кінцевого споживача.

Крім того, логістична служба контролює виконання всіх необхідних юридичних та бухгалтерських операцій під час перевезення вантажів.

В досліджуваному підприємстві існує досить розгалужена система управління, до якої включені всі структурні підрозділи підприємства.

На чолі фермерського господарства стоїть його Голова.

Виробничий процес підприємства забезпечується відповідними службами, це: служба енергозабезпечення, інженерна служба, ветеринарна служба і загальне виробництво. До інженерної служби віднесено автопарк, МТП та інші супутні інженерні служби. До ветеринарної служби включена ветеринарна лабораторія та інші ветеринарні служби.

Загальна структурна схема управління у фермерському господарстві «Натон» зображена на рисунку 2.3.

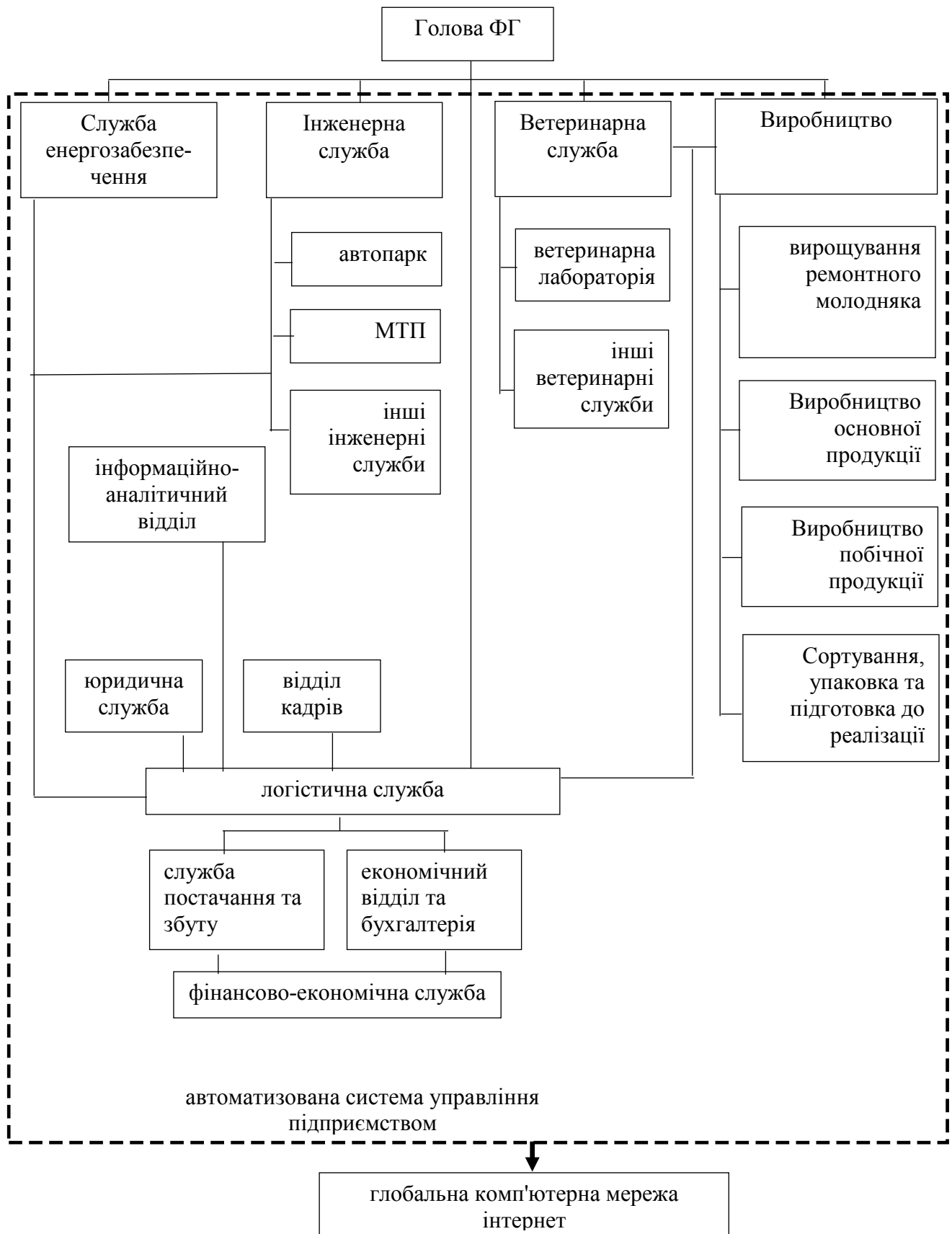
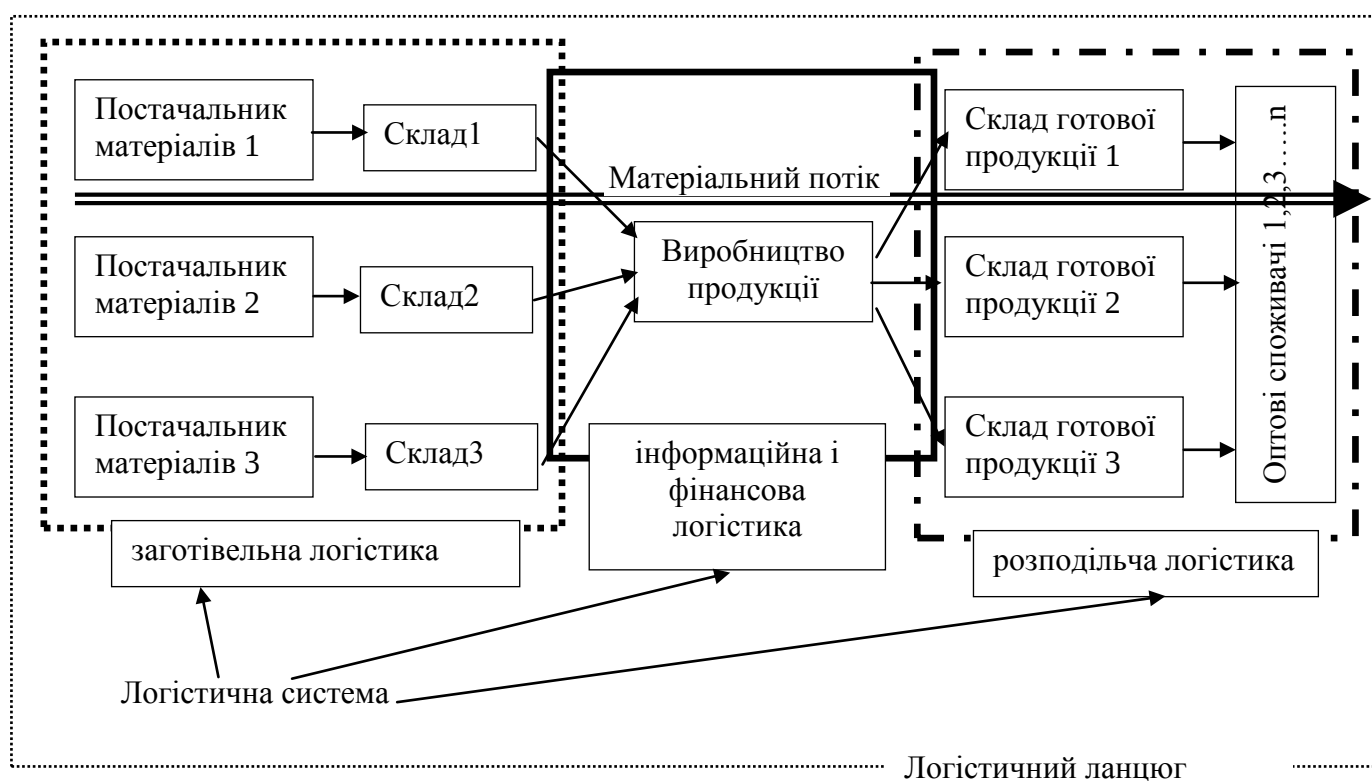

Рисунок 2.3 – Структурна схема управління у ФГ «Натон»

Джерело: розроблено автором

Виробництво на підприємстві здійснюється за такими виробничими напрямками: вирощування ремонтного молодняка, виробництво основної продукції, виробництво побічної продукції, сортування, упаковка та підготовка до реалізації. Також на підприємстві функціонує інформаційно-аналітичний відділ, юридична служба та відділ кадрів.

До логістичної служби підприємства віднесена служба постачання та збуту, а також економічний відділ та бухгалтерія, що в цілому функціонує як фінансово-економічна служба. На підприємстві запроваджена автоматизована система управління, а також є вихід до глобальної комп'ютерної мережі

інтернет.

Рисунок 2.4 – Схема виробничо-комерційної діяльності ФГ «Натон»

Джерело: розроблено автором

На рисунку 2.4 наведено схему виробничо-комерційної діяльності ФГ «Натон», яка являє собою логістичний ланцюг, де виробник продукції із власним складським господарством являє собою логістичною системою, яка є ланкою логістичного ланцюга птахівничої галузі. На схемі видно, що кожна ланка логістичного ланцюга є складною логістичною системою

(постачальники, виробництво, споживачі), що характеризується складними внутрішніми структурними взаємозв'язками.

Крім того, логістична служба на підприємстві є тією сполучною ланкою, яка дозволяє, в результаті оцінки мотивацій поведінки різних учасників ринку (постачальників, фахівців усередині підприємства (служби постачання та збуту, фахівців-виробничників, бухгалтерії, обслуговуючих виробництв, транспортників) оптових та роздрібних споживачів готової продукції), об'єднаних в складну логістичну систему, забезпечити ефективну організацію мотивів їх поведінки, а також забезпечити прийняття скоординованих рішень, з метою отримання найбільш ефективного та раціонального результату на користь кожного учасника ланцюга, та на користь всієї системи чи ланцюга загалом.

Для підприємств галузі птахівництва основним матеріальним потоком, що забезпечує їх виробничо-комерційну діяльність, є потік кормів, що надходять на підприємство. Так, при формуванні собівартості продукції витрати на корми становлять в межах 65-80%.

ФГ «Натон» є однією з ланок логістичного ланцюга, утвореного її постачальниками, власним виробництвом (окремою самостійною логістичною системою), а також споживачами її продукції.

Головна особливість потоків логістичного ланцюга ФГ «Натон» полягає у тому, що тут потоковий процес нерозривно пов'язаний із біологічним життєвим циклом розвитку рослин та тварин. Інакше кажучи, кожен вид рослин має свій індивідуальний за тривалістю та характером вегетативний період, а тварини – свій життєвий цикл розвитку. Тому, часовий показник розвитку рослин та тварин відіграє істотну роль у тривалості та характері протікання потокового процесу для власного виробництва.

Важливою особливістю біологічного потоку ФГ «Натон» є те, що він, напівзамкнутий, тобто є напівзамкнутим контуром. Це є наслідком того, що частина продукції, виробленої на підприємстві, знову повертається в процес виробництва для початку нового виробничого біологічного потоку. З наявністю

такого особливого біологічного потоку, або біологічних ланок у логістичних системах і ланцюгах доводиться мати справу постійно в умовах сільськогосподарського виробництва.

У ФГ «Натон» такий біологічний потік можна зобразити у наступному вигляді (рис. 2.5)

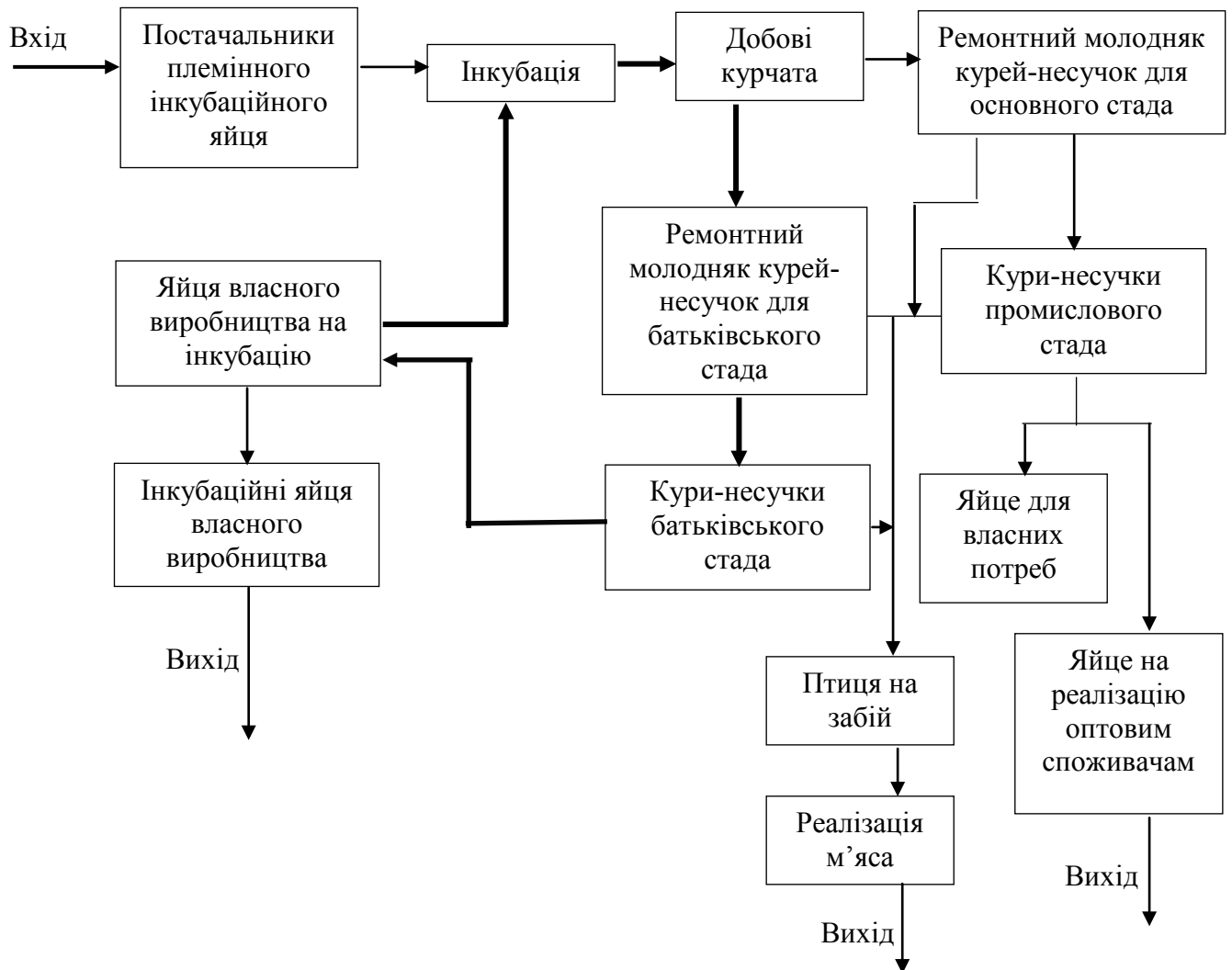

Рисунок 2.5 – Біологічний потік як ланка матеріального потоку ФГ «Натон»

Джерело: розроблено автором

На схемі біологічний потік, властивий виробництву яєць, виділений жирними стрілками. Він показує, що частина продукції (яєць) повертається знову в процес виробництва.

Як ми бачимо із запропонованої схеми матеріальний потік формується таким чином: на вході є постачальники племінного інкубаційного яйця, далі рух відбувається на інкубацію, після цього етапу біологічний потік рухається та поділяється на добові курчата, які в свою чергу розподіляються і використовуються для ремонту молодняка курей несучок промислового стада та батьківського стада. При цьому кури-несучки батьківського стада використовуються для отримання племінного інкубаційного яйця, яке знову піде на поповнення промислового стада курей-несучок. На виході ми отримуємо інкубаційні яйця власного виробництва, а також м'ясо птиці власного виробництва, як побічну продукцію, на реалізацію.

Для дослідження ефективності логістичної діяльності досліджуваного нами підприємства проведемо розрахунок основних логістичних показників, які характеризують ефективність окремих сегментів логістичної системи підприємства: постачання, виробництва, збуту, транспортування та складування (таблиця 2.12).

Таблиця 2.12–Динаміка показників оцінювання ефективності логістичної діяльності ФГ «Натон»

Показники	2019	2020	2021	Відхилення 2021 р до 2019 р., +,-
Чистий прибуток, тис, гри	-10762,9	15496,8	17491,7	28254,6
Коефіцієнт надійності логістичної системи постачання	-10,5	16,6	11,8	22,4
Коефіцієнт надійності логістичної системи виробництва	-16,2	20,4	19,7	35,9
Коефіцієнт надійності логістичної системи транспортування	-4,5	5,9	9,2	13,7
Коефіцієнт надійності логістичної системи збуту	-3,0	3,9	3,6	6,6
Коефіцієнт надійності логістичної системи складування	-11,5	13,8	11,8	23,3
Комплексний показник надійності (ефективності) логістичної системи	-7,7	10,1	9,8	17,5
Інтегральний показник ефективності логістичної діяльності	9,1			-

Джерело: розраховано автором на основі бухгалтерської звітності ФГ «Натон» (додатки Б та В)

Дослідивши динаміку показників оцінювання ефективності логістичної діяльності фермерського господарства можемо зазначити, що в цілому показники ефективності логістичної діяльності мають позитивну тенденцію.

Так, коефіцієнт надійності логістичної системи постачання за період дослідження зріс на 22,4. Коефіцієнт надійності логістичної системи виробництва також має позитивну тенденцію, і за період дослідження зріс на 35,9. Коефіцієнт надійності логістичної системи транспортування за період дослідження зріс на 13,7. Коефіцієнт надійності логістичної системи збуту зріс на 6,6, а коефіцієнт надійності логістичної системи складування зріс на 23,3. Комплексний показник надійності ефективності логістичної системи також зріс на 17,5, що є досить позитивною тенденцією і вказує на ефективну логістичну систему підприємства.

Інтегральний показник ефективності логістичної діяльності становить 9,1 – це більше одиниці, що засвідчує досить ефективний розвиток логістичної системи підприємства, особливо, в умовах форс-мажорних обставин які на сьогодні є присутніми в Україні.

Не звертаючи уваги на досить позитивну динаміку показників оцінювання ефективності логістичної діяльності фермерського господарства, його логістична система все ще потребує удосконалення, особливо в частині управління запасами.

Конструктивні рішення по удосконаленню логістичної системи підприємства при управлінні запасами представлені в наступному розділі роботи.

РОЗДІЛ 3

РОЗРОБКА ЗАХОДІВ ПО УДОСКОНАЛЕННЮ ЛОГІСТИЧНОЇ СИСТЕМИ ПІДПРИЄМСТВА В ЧАСТИНІ УПРАВЛІННЯ ЗАПАСАМИ

3.1 Розрахунок вхідного матеріального потоку для галузі птахівництва

Для дослідження загального матеріального потоку в підприємстві спочатку необхідно визначитися із загальною виробничою схемою, яка функціонує при виробництві готової продукції - яєць курячих свіжих. Нами узагальнена схема виробничого процесу у фермерському господарстві і відображена на рисунку 3.1.

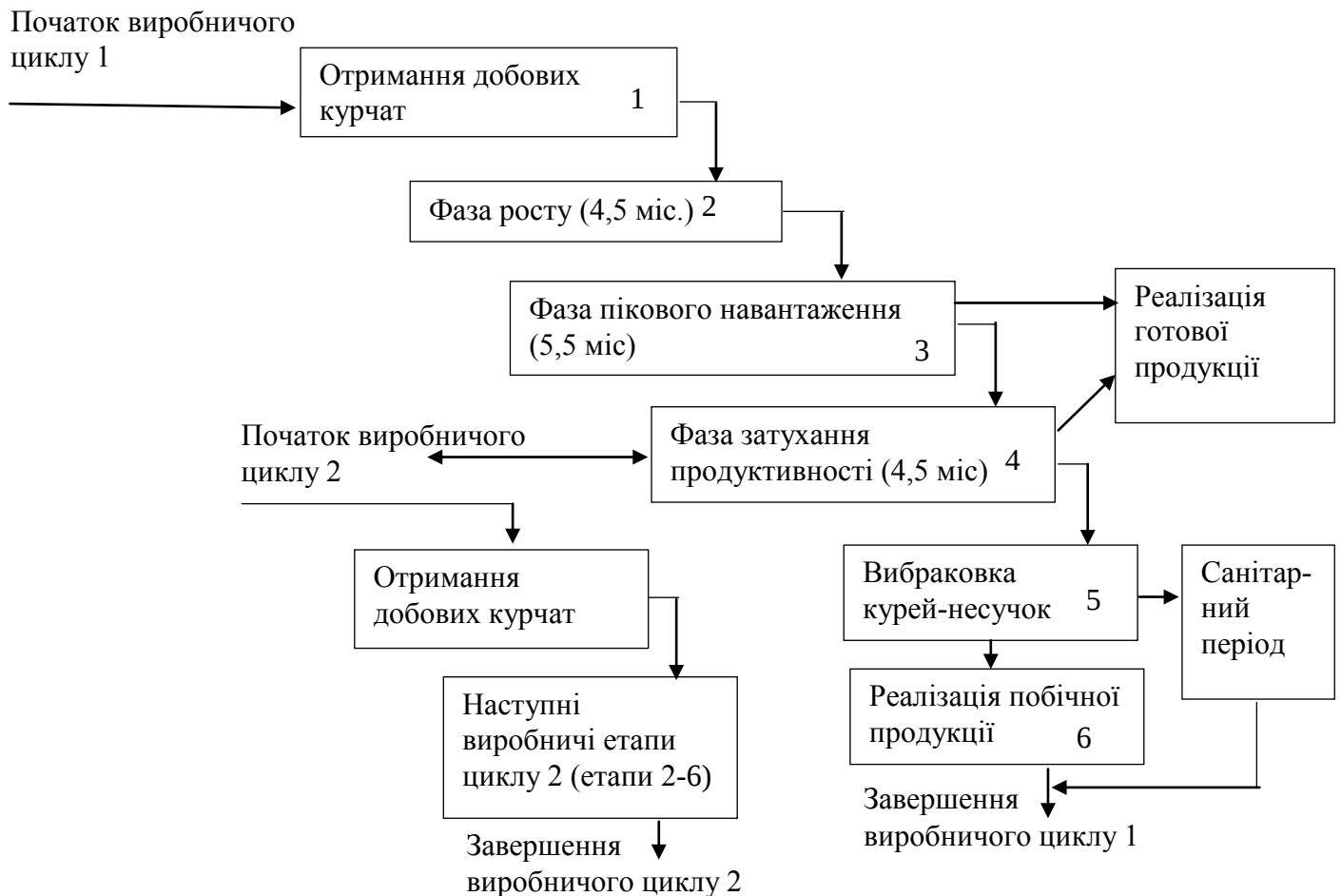

Рисунок 3.1 – Фази виробничого циклу при виробництві яєць курячих свіжих у ФГ «Натон»

Джерело: розроблено автором

Із зазначеної схеми видно, що виробничий процес на підприємстві починається із отримання добових курчат, які підприємство або закупає у зовнішніх продавців, або здійснює власну інкубацію яєць на власних виробничих потужностях.

При отриманні добових курчат починається фаза їх росту, яка триває 4,5 місяці, або 20 тижнів (або 140 діб). Після завершення фази росту починається цикл пікового навантаження, тобто починається виробництво готової продукції – яйця курячого свіжого. При цьому ж відбувається і їх реалізація оптовим споживачам.

Після проходження фази пікового навантаження, (24 тижні або 168 діб), починається наступна фаза - фаза затухання продуктивності, яка триває 20 тижнів або 140 діб. На цій фазі також відбувається реалізація готової продукції.

Після завершення фази затухання продуктивності відбувається вибраковка курей-несучок на м'ясо а також його подальша реалізація на переробку.

При початку фази затухання, починається наступний цикл (номер два) - тобто паралельно відбувається початок наступного виробничого циклу, при якому відбувається закупівля добових курчат та починається їх фаза росту.

Слід зазначити що фаза затухання 1 виробничого циклу і фаза росту 2 виробничого циклу співпадають за кількістю тижнів. Після вибраковки курей-несучок та реалізації побічної продукції здійснюється санітарний період для відповідної підготовки виробничих приміщень на підприємстві.

Наступна партія курей-несучок, вже є присутньою на підприємстві і проходить фазу росту. Після завершення фази росту поголів'я курей-несучок переводиться в основні виробничі приміщення, в яких і відбувається виробництво свіжих яєць курячих. Аналогічним чином здійснюється і наступні виробничі цикли.

Розглянувши схему виробничого процесу, яка є на підприємстві, можемо приступити до характеристики відповідного матеріального потоку при виробництві свіжих яєць курячих. Слід зазначити, що на підприємстві будуть паралельно рухатися два матеріальні потоки: перший – це потік готової продукції, тобто яєць курячих свіжих, а другий – це надходження необхідних компонентів для приготування раціону годівлі для всього поголів'я птиці, яка є на підприємстві. Тобто, логістична служба підприємства відстежує необхідну кількість сировини, яка необхідна для забезпечення повноцінного процесу годівлі наявного поголів'я курей. Заготівля або придбання відповідної кількості компонентів для приготування комбікорму відбувається в залежності від прийнятого на підприємстві раціону годівлі для відповідної вікової групи птиці.

У ФГ «Натон» виділяють такі вікові групи: це група 1-4 тижні, група 5-13 тижнів, група 14-20 тижнів, група 21-44 тижні та група 45-64 тижні. В

залежності від прийнятого раціону для кожної вікової групи птиці і здійснюється заготівля відповідних компонентів.

Вдодатку Г представлені допустимі норми компонентів у комбікормах для птиці, які також використовуються і ФГ «Натон» при виробництві готової продукції. При цьому кожен вид раціону для відповідної вікової групи курей на підприємстві визначається у відповідності до кросу курей, їх продуктивних можливостей та наявних компонентів раціону. В таблиці 3.1 приведено прийнятий на підприємстві раціон для групи птиці 1 – 4 тижні.

Таблиця 3.1 – Раціон годівлі птиці (група 1 – 4 тижні) у ФГ «Натон»

Компонент	Прийнятий % компоненту у раціону	Тижні				
		1	2	3	4	
		Кількість комбікорму на добу, г	7	14	21	28
Кукурудза	30	Кількість кожного компоненту раціону на добу, г	2,1	4,2	6,3	8,4
Ячмінь, овес (без плівок)	11		0,8	1,54	2,3	3,1
Пшениця	7		0,5	0,98	1,5	2
Горох	6		0,4	0,84	1,3	1,7
Висівки пшеничні	3		0,2	0,42	0,6	0,8
Шрот соняшниковий	10		0,7	1,4	2,1	2,8
Дріжджі кормові, всього	6		0,4	0,84	1,3	1,7
Казеїн	3		0,2	0,42	0,6	0,8
Борошно м'ясо-кісткове	2		0,1	0,28	0,4	0,6
Борошно рибне	8		0,6	1,12	1,7	2,2
Сухе збиране молоко, ЗИМ	10		0,7	1,4	2,1	2,8
Борошно трав'яне	4		0,3	0,56	0,8	1,1

Джерело: дослідження автора

Аналогічним чином розраховані раціони і для інших вікових груп птиці.

У відповідності до прийнятого раціону, проведемо розрахунок матеріального потоку, тобто компонентів раціону для вікової групи птиці 1-4 тижні.

Відповідні розрахунки нами здійснені та представлені у таблиці 3.2.

Таблиця 3.2 – Матеріальний потік для птиці (вікова група 1-4 тижні)

Компонент раціону годівлі	Витрати складових раціону	
	На 1 голову за період, г	На загальне поголів'я за період, т
Кукурудза	588	53,1

Ячмінь	215,6	19,5
Пшениця	137,2	12,4
Горох	117,6	10,6
Висівки пшеничні	58,8	5,3
Шрот соняшниковий	196	17,7
Дріжджі кормові	117,6	10,6
Казеїн	58,8	5,3
Борошно м'ясо-кісткове	39,2	3,5
Борошно рибне	156,8	14,2
Сухе збиране молоко, ЗЦМ	196	17,7
Борошно трав'яне	78,4	7,1
РАЗОМ	1960	176,9

Джерело: розраховано автором

Провівши розрахунки необхідної кількості компонентів раціону для групи птиці 1-4 тижні можемо констатувати, що для їх годівлі за визначений термін підприємство повинне забезпечити матеріальний потік у 176,9 тон визначених компонентів.

У додатках Д, Е, Є нами зазначені відповідні розрахунки раціонів годівлі птиці для різних вікових груп, які прийняті у ФГ «Натон».

У відповідності до проведених нами розрахунків, аналогічним чином можемо порахувати матеріальний потік для птиці вікових груп 5 - 13 тижнів, 14 - 20 тижнів, 21 - 44 тижні та 45 - 64 тижні.

Нами проведені відповідні розрахунки, узагальнені та представлені в таблиці 3.3.

Таблиця 3.3 – Загальний матеріальний потік ФГ «Натон», т

Компонент раціону годовлі	Вікова група, тижнів					Разом, тон
	1 - 4	5 - 13	14 - 20	21 - 44	45 - 64	
Кукурудза	53,1	88,2	66,3	1179,3	358,9	1 745,7
Ячмінь	19,5	23,5			800,6	843,6
Пшениця	12,4	41,2	29,9	589,6	944,2	1 617,2
Горох	10,6	29,4	6,6			46,6
Висівки пшеничні	5,3		5,0	294,8		305,1
Шрот соняшниковий	17,7	29,4	8,3	294,8	138,0	488,2
Дріжджі кормові	10,6	17,6	5,0	88,4	110,4	232,1
Казеїн	5,3	8,8	5,0			19,1
Борошно м'ясо-кісткове	3,5	29,4	5,0	103,2		141,1

Борошно рибне	14,2		3,3	147,4	138,0	302,9
Сухе збиране молоко, ЗЦМ	17,7	11,8				29,4
Борошно трав'яне	7,1	14,7	24,9	88,4		135,1
Боби кормові			6,6			6,6
Черепашка				147,4		147,4
Кухонна сіль				14,7	8,3	23,0
Крейда					190,5	190,5
Трикальційфосфат					16,6	16,6
Жир кормовий					193,3	193,3
РАЗОМ	176,9	294,0	165,8	2 948,2	2 898,8	6 483,6

Джерело: розраховано автором

Отже, для галузі птахівництва, при виробництві готової продукції – яєць курячих свіжих, підприємство повинне забезпечити матеріальний потік компонентів комбікорму, який буде використовуватися у різній кількості та компоновці для різних вікових груп птиці.

Так, найбільше підприємство повинне забезпечити матеріальний потік кукурудзи, яка використовується у раціонах всіх вікових груп птиці, і за весь період виробничого циклу її кількість становить 1745,7 тон. На другому місці за кількістю становить пшениця. Загальна кількість якої є 1617,2 тон.

В розрізі вікових груп отримали такі результати:

-для вікової групи 1 - 4 тижні загальний матеріальний потік становить 176,9тон;

-для вікової групи 5 - 13 тижнів становить 294,3 тон;

-для вікової групи 14 -20 тижнів - 165,8 тон;

-для вікової групи 21 - 44 тижнів - 2948,2 тони;

-для вікової групи 45-64 тижні матеріальний потік становить 2898,8 тони.

На весь виробничий цикл підприємство повинне забезпечити матеріальний потік у кількості 6483,6тон.

Отримані розрахунки величини матеріального потоку при виробництві яєць курячих свіжих надають можливість підприємству контролювати наявність необхідних об'ємів компонентів раціону на підприємстві для того,

щоб виробничий цикл готової продукції відбувався належним чином, а якість продукції відповідала встановленим стандартам на ринку.

Слід також наголосити на тому, що зазначений матеріальний потік на підприємстві знаходиться у вигляді запасів, тобто підприємство накопичує необхідні компоненти раціону та зберігає їх на власний складах, а потім використовує при годівлі птиці. Логістичний відділ повинен чітко контролювати наявність необхідної кількості відповідних запасів для підтримки необхідного темпу виробничого циклу на підприємстві.

Але, для більш дієвого забезпечення контролінгу процесу руху матеріального потоку здійснимо ABC та XYZ аналіз в наступному розділі роботи.

3.2 Підвищення ефективності управління запасами на підприємстві

Для підвищення ефективності управління матеріальними запасами на підприємстві використовуються методи ABC-аналізу, XYZ-аналіз, а також їх поєднання у вигляді перехресного аналізу.

ABC-аналіз використовується при управлінні запасами для їх класифікації на основі значущості та вартості. Проведення такого дослідження дозволить визначити, на які запаси потрібно приділяти більше уваги та ресурсів, а які можуть бути менш важливими та вимагати менше зусиль.

ABC-аналіз заснований на принципі Парето, який стверджує, що приблизно 20% запасів зазвичай становлять 80% їх вартості. Запаси можуть бути поділені на три групи:

Група А: високовартісні компоненти, які складають приблизно 20% від загального об'єму запасів, але становлять 80% від загальної їх вартості.

Група В: середньовартісні компоненти, які становлять приблизно 30% від загального об'єму запасів та 15% їх загальної вартості.

Група С: низьковартісні компоненти, які становлять приблизно 50% від загального об'єму запасів та 5% їх загальної вартості[4].

Проведення АВС-аналізу дозволяє працівникам логістичного відділу при управлінні запасами приймати більш обґрунтовані рішення щодо їх наявності та контролювати весь рух відповідного матеріального потоку. Нами проведений АВС-аналіз матеріального потоку ФГ «Натон» (таблиця 3.4).

Таблиця 3.4 – АВС-аналіз матеріального потоку для галузі птахівництва ФГ «Натон»

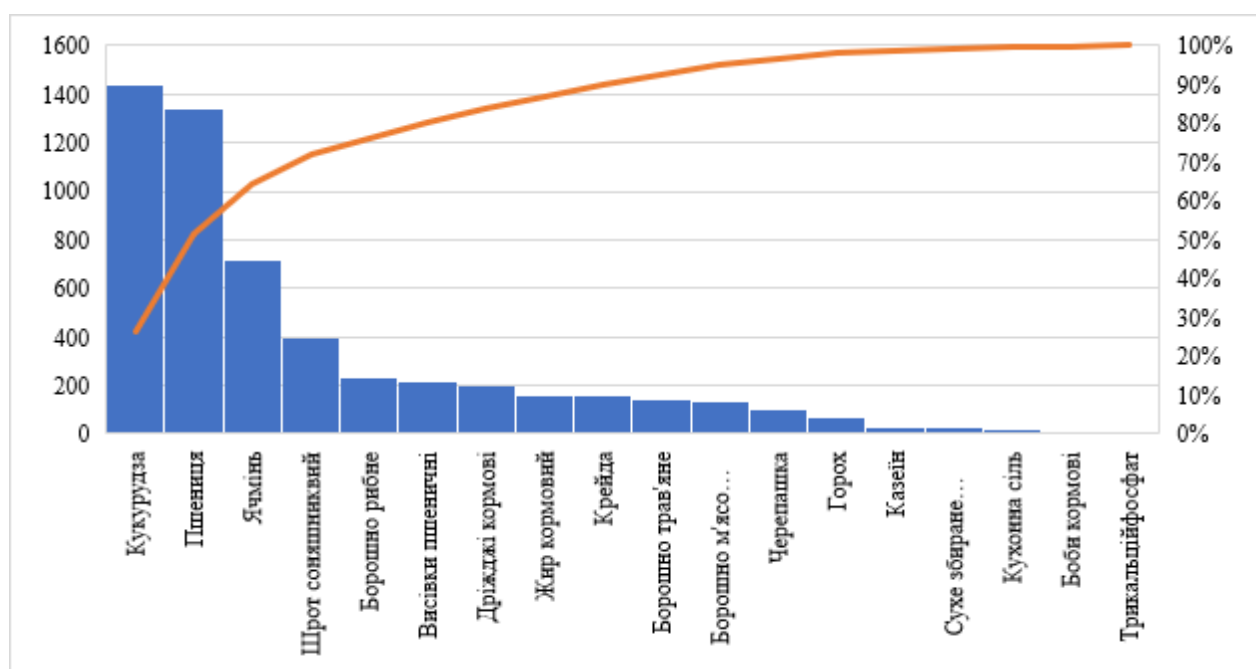
Компонент раціону годівлі	Разом	Наростаючим підсумком	%	Група
Кукурудза	1 745,7	1 745,7	26,9%	А
Пшениця	1 617,2	3 362,9	51,9%	А
Ячмінь	843,6	4 206,5	64,9%	А
Шрот соняшниковий	488,2	4 694,8	72,4%	А
Висівки пшеничні	305,1	4 999,9	77,1%	А
Борошно рибне	302,9	5 302,8	81,8%	В
Дріжджі кормові	232,1	5 534,9	85,4%	В
Жир кормовий	193,3	5 728,1	88,3%	В
Крейда	190,5	5 918,6	91,3%	В
Черепашка	147,4	6 066,0	93,6%	В
Борошно м'ясо-кісткове	141,1	6 207,1	95,7%	С
Борошно трав'яне	135,1	6 342,2	97,8%	С
Горох	46,6	6 388,8	98,5%	С
Сухе збиране молоко, ЗЦМ	29,4	6 418,3	99,0%	С
Кухонна сіль	23,0	6 441,3	99,3%	С
Казеїн	19,1	6 460,4	99,6%	С
Трикальційфосфат	16,6	6 477,0	99,9%	С
Боби кормові	6,6	6 483,6	100,0%	С

Джерело: розраховано автором

Провівши АВС-аналіз матеріального потоку при виробництві продукції птахівництва можемо констатувати, що найбільш значимою є група А, до якої відносяться найважливіші запаси - це кукурудза, пшениця, ячмінь, шрот соняшниковий та висівки пшеничні. У загальному підсумку вартість зазначеної групи товарів становить 81,8 % від загальної вартості всього матеріального потоку.

До групи В віднесені запаси, які разом із запасами групи А складають 93,6% загальної кількості запасів. До цієї групи увійшли такі запаси, як: борошно рибне, дріжджі кормові, жир кормовий, крейда та черепашка.

Найменш вагомою є група С. До цієї групи увійшли такі компоненти раціону, як борошно різних видів, горох, сухе незбиране молоко, сіль кухонна, казеїн, трикальційфосфат та боби кормові. Але, незважаючи на те, що зазначена група є найменш цінною, вона є вкрай важливою як компонент раціону при годівлі птиці. При відсутності даної групи в раціоні виробничий процес на підприємстві буде протікає неналежним чином, а продукція буде неналежної якості. Атому логістична служба підприємства повинна досить детально контролювати наявність всіх компонентів раціону, які знаходяться на

підприємстві у якості запасів.

Рисунок 3.2. – Крива Лоренца

Джерело: побудовано автором

На рисунку 3.2 нами побудована крива Лоренца – це графік, який використовується для оцінки нерівності розподілу матеріального потоку ФГ «Натон» між різними групами його компонентів.

Крива Лоренца використовується для відображення відсотка кожного компонента матеріального потоку, які були розділені на групи А, В та С. Крива Лоренца будується шляхом упорядкування запасів в залежності від обсягу їх надходжень та визначення кумулятивного відсотка їх обсягу[4].

При проведенні ABC-аналізу Крива Лоренца дозволяє наочно оцінити ефективність класифікації запасів на основі їх значущості та впливу на виробничий процес підприємства, а також визначити частку запасів, які можуть бути найбільш важливими для підприємства.

Таким чином, Крива Лоренца при проведенні ABC-аналізу дозволяє більш наочно оцінити концентрацію обсягу кожного компоненту матеріального потоку та прийняти більш обґрунтовані рішення щодо управління запасами та витратами на їх закупівлю та зберігання[4].

Для формування більш детальних рекомендацій щодо контролінгу запасів кожного виду матеріального потоку на підприємстві необхідно провести XYZ-аналіз.

XYZ-аналіз використовується на виробничих підприємствах для класифікації матеріального потоку за рівнем потреби в управлінні запасами та при плануванні виробничого процесу. Класифікація за XYZ-аналізом ґрунтується на аналізі потреби в запасах та їх передбачуваності.

Компоненти матеріального потоку класу X мають найвищий рівень потреби в управлінні, оскільки їх попит нестабільний і важко передбачуваний. Така продукція вимагає частіших закупівель та суворого контролю за наявними запасами на підприємстві.

Продукція класу Y має помірний рівень потреби в управлінні запасами та відносно стабільний попит. Це компоненти раціону, які регулярно постачаються на підприємство, але без великих стрибків обсягами.

Продукція класу Z має найменший рівень потреби в управлінні запасами, оскільки попит на неї стабільний і передбачуваний.

XYZ-аналіз дозволяє більш ефективно управляти запасами та виробничими ресурсами, оптимізувати процеси закупівель та виробництва, а також знизити витрати на зберігання товарів з високими рівнями запасів.

Так, товари класу X можуть бути закуплені з невеликими запасами або на замовлення, у той час як товари класу Z можуть мати великі запаси для забезпечення безперебійної роботи виробництва.

Для проведення XYZ-аналізу необхідно розрахувати коефіцієнт варіації, який використовується для оцінки ступеня варіації попиту на окремі компоненти матеріального потоку. Розрахунок коефіцієнта варіації та його результати представлено в додатку Є до даної роботи.

Нами проведені усі розрахунки, а отриманий результат XYZ-аналізу представлений в таблиці 3.5.

Таблиця 3.5 – XYZ-аналіз матеріального потоку для галузі птахівництва ФГ «Натон»

Компонент раціону годівлі	Коефіцієнт варіації	Група
Кукурудза	75%	Z
Пшениця	94%	Z
Ячмінь	96%	Z
Шрот соняшниковий	62%	Z
Борошно рибне	67%	Z
Висівки пшеничні	84%	Z
Дріжджі кормові	64%	Z
Жир кормовий	9%	X
Крейда	25%	Z
Борошно трав'яне	48%	Z
Борошно м'ясо-кісткове	70%	Z
Черепашка	20%	Y
Горох	67%	Z
Казеїн	40%	Z
Сухе збиране молоко, ЗЦМ	22%	Y
Кухонна сіль	16%	Y
Боби кормові	5%	X
Трикальційфосфат	35%	Z

Джерело: розраховано автором

Маючи результати розрахунку ABC-аналізу та XYZ-аналізу можемо провести перехресний аналіз запасів, а також визначити категорію кожної позиції для формування логістичного рішення щодо контролю їх наявності на підприємстві.

Перехресний поєднує два методи (ABC та XYZ-аналіз), дозволяючи керувати запасами з урахуванням їхньої значущості та рівня невизначеності попиту. Цей аналіз дозволяє визначити, які запаси найбільш критичні для

виробництва, які можна зменшити та якими потрібно керувати більш ефективно.

Таблиця 3.6 – Перехресний аналіз запасів матеріального потоку для галузі птахівництва ФГ «Натон»

Компонент раціону годівлі	ABC	XYZ	Загальна категорія	Рекомендації по управлінню запасами
Кукурудза	A	Z	AZ	Постачання = мінімальними партіями Постачальник = власне виробництво або дистриб'ютор Контроль = щодня
Пшениця	A	Z	AZ	
Ячмінь	A	Z	AZ	
Шрот соняшниковий	A	Z	AZ	
Борошно рибне	A	Z	AZ	
Жир кормовий	B	X	BX	Постачання = ритмічне Постачальник = виробник Контроль = 2 рази на тиждень
Висівки пшеничні	B	Z	BZ	Постачання = мінімальними партіями Постачальник = дистриб'ютор Контроль = 2 рази на тиждень
Дріжджі кормові	B	Z	BZ	
Крейда	B	Z	BZ	
Борошно трав'яне	B	Z	BZ	
Борошно м'ясо-кісткове	B	Z	BZ	
Боби кормові	C	X	CX	Постачання = рідко, максимальними партіями Постачальник = виробник Контроль = раз на тиждень
Черепашка	C	Y	CY	Постачання = рідко, максимальними партіями Постачальник = дистриб'ютор Контроль = раз на тиждень
Сухе збиране молоко, ЗЦМ	C	Y	CY	
Кухонна сіль	C	Y	CY	
Горох	C	Z	CZ	Постачання = рідко, максимальними партіями Постачальник = дистриб'ютор Контроль = раз на тиждень
Казеїн	C	Z	CZ	
Трикальційфосфат	C	Z	CZ	

Джерело: розраховано автором

Здійснивши перехресний аналіз запасів матеріального потоку для галузі птахівництва в досліджуваному підприємстві можемо зазначити, що до групи AZ, запаси якої постачаються мінімальними партіями, але контроль їх наявності та залишки здійснюються щодня, віднесено таку продукцію, як кукурудза, пшениця, ячмінь, шрот соняшниковий, борошно.

До категорії ВХ віднесено жир кормовий. Постачання даної групи товарів здійснюється ритмічно, а контроль відбувається 2 рази на тиждень.

До групи товарів ВZ, постачання яких здійснюється мінімальними партіями, а контроль відбувається 2 рази на тиждень, віднесені висівки, дріжджі кормові, крейда, борошно.

До групи товарів СХ віднесені боби кормові, їх постачання відбувається рідко і максимальними партіями, а контроль здійснюється раз на тиждень.

До групи товарів СY віднесені такі види продукції, як черепашка, сухе незбиране молоко, кухонна сіль. Постачання товарів цієї групи відбувається рідко, максимальними партіями, а контроль за їх наявністю здійснюється раз на тиждень.

До товарів групи CZ віднесено горох, казеїн та трикальційфосфат. Постачання даної групи запасів відбувається рідко і максимальними партіями, контроль за їх наявністю на виробництві здійснюється раз на тиждень.

Провівши відповідні розрахунки (АВС та XYZ-аналіз), а також здійснивши перехресний аналіз запасів матеріального потоку для галузі птахівництва фермерського господарства, маємо змогу значно покращити рівень контролюваності наявності зазначених груп запасів на підприємстві, забезпечити безперебійний виробничий процес та випуск готової продукції.

3.3 Запровадження рейтингу постачальників матеріальних ресурсів на підприємстві

Запровадження рейтингу постачальників матеріальних ресурсів для підприємства має кілька причин:

- оцінка якості та надійності постачальників. Рейтинг допоможе оцінити якість матеріалів, терміни доставки та виконання замовлень, а також надійність постачальника. Це допоможе підприємству обрати найкращих постачальників та знизити ризики можливих проблем.

- оптимізація витрат. Рейтинг дозволить виявити найвигідніших постачальників з погляду ціни, якості та умов постачання, що дозволить знизити витрати на закупівлю матеріалів.

- поліпшення взаємовідносин із постачальниками. Рейтинг може стати стимулом для постачальників, які прагнуть підняти свій рейтинг та покращити свої умови постачання. Також це може допомогти встановити довгострокові відносини з найбільш надійними та якісними постачальниками.

- визначення потенційних проблем. Рейтинг допоможе виявити постачальників, які можуть викликати проблеми в майбутньому, наприклад через недотримання термінів доставки або якості матеріалів. Це дозволить підприємству вживати заходів заздалегідь та уникнути потенційних проблем.

Таким чином, запровадження рейтингу постачальників матеріальних ресурсів на підприємстві може допомогти покращити якість матеріалів, оптимізувати витрати, встановити довгострокові відносини з надійними постачальниками та уникнути потенційних проблем.

Постачальників матеріальних ресурсів фахівці логістичної служби ФГ «Натон» оцінюють за рівнем надійності з урахуванням різних критеріїв. До таких віднесені:

- стабільність постачальника. Цей критерій оцінює стабільність та надійність постачальника на ринку. Чим довше постачальник працює на ринку, тим більше він може вважатися надійним.

- фінансова стабільність постачальника. Цей критерій оцінює фінансовий стан постачальника та її здатність зберігати своєї діяльності у разі економічних труднощів.

- якість товарів. Цей критерій оцінює якість товарів, які пропонує постачальник. Чим вище якість товарів, тим надійнішим вважається постачальник.

- доставка у строк. Цей критерій оцінює здатність постачальника доставляти товари вчасно. Постачальники, які регулярно не виконують своїх зобов'язань щодо термінів доставки, можуть вважатися менш надійними.

- обслуговування клієнтів. Цей критерій оцінює, наскільки добре постачальник обслуговує своїх клієнтів. Постачальники, які регулярно надають високий рівень обслуговування, можуть вважатися надійнішими.

- система управління якістю. Цей критерій оцінює наявність у постачальника системи управління якістю, яка гарантує відповідність товарів, що поставляються, вимогам замовника та міжнародним стандартам.

Вибір найбільш надійних постачальників залежить від потреб та вимог підприємства. Оцінка постачальників за різними критеріями допоможе зробити правильний вибір та знизити ризики можливих проблем у майбутньому.

Як нами вже раніше було зазначено, фермерське господарство здійснює виробництво продукції птахівництва – це свіжі курячі яйця. На їх якість впливає раціон годівлі, який складається із досить великої кількості компонентів. Зазначені компоненти формують цілісний матеріальний потік у галузі птахівництва підприємства. Кожен компонент матеріального потоку для підприємства є вкрай важливим, від його вчасного прибуття на підприємство залежить якість готової продукції, а також подальша співпраця із оптовими споживачами продукції підприємства. Атому досліджуване нами підприємство приділяє високі вимоги до постачальників деяких груп компонентів раціону, які підприємство саме не в змозі виробити, а тому їх закупає через дистриб'юторські мережі, або через оптових продавців, які присутні на вітчизняному ринку.

Фахівцям логістичної служби підприємства запропоновано здійснити аналіз рейтингу постачальників, на такі види продукції, як дріжджі кормові та жир кормовий. Даний вид продукції використовується при складанні раціону для годівлі поголів'я курей-несучок на досліджуваному підприємстві і є вкрай важливим компонентом, без якого якість кінцевої продукції не буде відповідати встановленим вимогам. Атому вчасне та надійне постачання даного виду продукції для підприємства є вкрай важливим.

На вітчизняному ринку представниками підприємств-виробників дріжджів та жиру були відібрані ТОВ «Фіднова», яке є досить молодим там

амбїтним представником міжнародний групи товаровиробників, яка в тому числі пропонує і кормові дріжджі. А також ТОВ «Бітіл», яке також давно представлене на вітчизняному ринку і має досить широку лінійкою кормів для сільськогосподарської худоби та птиці.

Слід наголосити на тому, що такий компонент раціону як дріжджі кормові за виробничий цикл на підприємстві використовується у кількості і 232,1 тони, а жир кормовий використовується у кількості 193,3 тони. Такі об'єми є вкрай великими, а тому ми взяли тижневі об'єми, які необхідні для забезпечення виробничого процесу на підприємстві.

Першим етапом дослідження рейтингу постачальника є аналіз динаміки цін на обрану групу товарів. На даному етапі використовуються фактичні ціни за період реалізації зазначеної групи товарів (таблиця 3.7).

Таблиця 3.7 – Динаміка цін на товари, що постачаються

Постачальник	Обсяг поставки, кг/період				Ціна за 1 кг, грн			
	45 -й тиждень		50-й тиждень		45 -й тиждень		50-й тиждень	
	Дріжджі кормові	Жир кормовий	Дріжджі кормові	Жир кормовий	Дріжджі кормові	Жир кормовий	Дріжджі кормові	Жир кормовий
ТОВ «Фіднова»	1800	2500	3200	1560	20	54	21,2	58
ТОВ «Бітіл»	2200	2580	2995	1739	23	56	25,3	60

Джерело: розраховано автором

Таким чином наше підприємствона 45-й тиждень виробничого циклу закупило у ТОВ «Фіднова» 1800 кг дріжджівкормових, а в ТОВ «Бітіл» 2200 кг. Жиру кормового було закуплено 2500 та 2580 відповідно. На 50-й тиждень виробничого циклу було закуплено 3200 кг та 2995 кг дріжджівкормових, та 1560 та 1739 жиру кормового відповідно у ТОВ «Фіднова» та ТОВ «Бітіл» (табл. 3.7).

Враховуючи те, що зазначений вид продукту постачається розфасованим у мішки різної ваги та різними партіями, фахівцями логістичної служби було

визначено кількість товару неналежної якості, тобто з пошкодженою упаковкою товару, не відповідного рівня вологості, а також невідповідності сертифікату якості готової продукції. Зазначена кількість товару неналежної якості була виявлена в обох постачальників. Загальні об'єми товару неналежної якості зазначено в таблиці 3.8.

Таблиця 3.8 – Динаміка поставки товарів неналежної якості

Період	Кількість товару неналежної якості, поставленого протягом періоду, од.	
	ТОВ «Фіднова»	ТОВ «Бітіл»
45-й тиждень	36	51
50-й тиждень	67	45

Джерело: розраховано автором

Слід також наголосити, що зазначений торговий представник ТОВ «Фіднова» досить відповідально відносяться до всіх виставлених претензії від фермерського господарства, обліковує загальну кількість товару неналежної якості, і при виставленні претензії зі сторони замовника вирішує питання в односторонньому порядку, тобто замінює неякісну продукцію на продукцію необхідної якості.

Вкрай важливим для нашого підприємства, для забезпечення безперервного виробничого циклу та виробництво продукції належної якості, є дотримання встановлених строків постачання необхідної продукції у необхідній кількості та якості. Будь-яке порушення строків постачання товару вкрай негативно впливає на якість кінцевої продукції підприємства, а тому підприємство вимагає дотримання усіх зазначених термінів постачання.

Нажаль на сьогодні, враховуючи форс-мажорні обставини, що у першого постачальника, що у другого все ще присутні запізнення при постачанні необхідної кількості товару.

В таблиці 3.9 нами представлена динаміка порушень строків постачання.

Таблиця 3.9 – Динаміка порушень встановлених строків поставки

ТОВ «Фіднова»	ТОВ «Бітіл»
---------------	-------------

Період	Кількість поставок	Усього запізнь	Період	Кількість поставок	Усього запізнь
45-й тиждень	54	11	45-й тиждень	59	12
50-й тиждень	68	8	50-й тиждень	64	9

Джерело: розраховано автором

Маючи фактичну інформацію про діяльність обох постачальників (табл. 3.7та 3.9) маємо змогу порахувати перший показник для визначення рейтингу постачальника - середньозважений темп зростання цін на продукцію.

Середньозважений темп зростання цін на продукцію є показником, який характеризує зміну цін на продукцію за певний період часу з урахуванням обсягу продажів кожного продукту. Цей показник враховує як зміну ціни продукту, такі структуру продажів, що дозволяє отримати більш точну оцінку зміни ціни на продукцію в цілому.

Середньозважений темп зростання цін на продукцію можна розрахувати за допомогою наступної формули:

$$WGR = ((P1/Q1)*w1 + (P2/Q2)*w2 + ... + (Pn/Qn)*wn)/(w1 + w2 + ... + wn),$$

де:

WGR - середньозважений темп зростання цін на продукцію;

P1, P2, ..., Pn - ціни на продукцію за періоди 1, 2, ..., n відповідно;

Q1, Q2, ..., Qn - обсяги продажу продукції за періоди 1, 2, ..., n відповідно;

w1, w2, ..., wn - вагові коефіцієнти, які відображають частку від загального обсягу продажів кожного періоду.

Результат розрахунку середньозваженого темпу зростання цін на продукцію нами представлено в таблиці 3.10.

Таблиця 3.10 – Розрахунки середньозваженого темпу росту цін

Показник	ТОВ «Фіднова»	ТОВ «Бітіл»
Дріжджі кормові	20,0	25,3
Жир кормовий	54,0	60,0
Сума, на яку поставлено товару «Дріжджі кормові», грн	67 840	75 779

Сума, на яку поставлено товару «Жир кормовий», грн	90 480	104 364
Доля товару «Дріжджі кормові» в загальному об'ємі поставок	0,43	0,42
Доля товару «Жир кормовий» в загальному об'ємі поставок	0,57	0,58
Середньозважений темп росту ціни	39,4	45,4

Джерело: розраховано автором

Здійснивши розрахунки середньозваженого темпу росту цін, можемо їх порівняти. Так, середньозважений темп росту цін на продукцію від ТОВ «Фіднова» становить 39,4 %, а середньозважений темп росту цін на продукцію від ТОВ «Бітіл» становить 45,4 %. У зазначеній ситуації для нашого підприємства є більш вигідним постачальник, у якого середньозважений темп росту ціни є меншим, таким є ТОВ «Фіднова».

Наступним критерієм оцінки постачальників є критерії якості, який визначається через відповідний розрахунок темпу росту поставок товару неналежної якості.

Використовуючи попередні розрахункові дані розрахуємо темп росту поставок товару неналежної якості, результати відобразимо в таблиці 3.11.

Таблиця 3.11– Розрахунки частки товарів неналежної якості в загальному обсязі поставок

Період	Постачальник	Загальна поставка, кг/період	Частка товару неналежної якості в загальному обсязі поставок	
			од.	%
45-й тиждень	ТОВ «Фіднова»	4300	36	0,84
	ТОВ «Бітіл»	4780	51	1,06
50-й тиждень	ТОВ «Фіднова»	4760	29	0,61
	ТОВ «Бітіл»	4735	45	0,95

Джерело: розраховано автором

Отже, темп росту неналежної якості складе:

- ТОВ«Фіднова»- 72,8%;
- ТОВ«Бітіл» - 89,64%

Відповідні розрахунки темпу росту продукції неналежної якості свідчать про те, що ТОВ «Фіднова», як постачальник необхідної кількості продукції для нашого підприємства, є більш вигідним ніж ТОВ «Бітіл».

Слід також зазначити, що зазначені темпи росту постачання продукції неналежної якості, викликані наявними форс-мажорні обставинами в Україні. В першу чергу, можемо до цього віднести вкрай складну логістику постачання імпортованих товарів, якими торгує ТОВ «Фіднова», а також перебої з виробництвом таких видів продукції у ТОВ «Бітіл». Атому фахівцям логістичної служби необхідно ретельно відноситися до наявних постачальників, особливу увагу звертати на постачання товарів неналежної якості.

Наступним вкрай важливим для нашого підприємства показником, який характеризує постачальників товарів для галузі птахівництва, є показник середнього запізнення, тобто кількість запізнень або невчасного постачання товару в зазначений кількість для нашого підприємства у загальній кількості поставок.

Провівши відповідні розрахунки, ми отримали такі значення показника темпу зростання середнього запізнення:

- ТОВ «Фіднова» - 58,0 %;
- ТОВ «Бітіл» - 69,1 %.

Отримання результату темпи зростання середнього запізнення свідчать, що ТОВ «Фіднова» є більш вигідним постачальником ніж ТОВ «Бітіл», так як його темп запізнення є нижчим у порівнянні з конкурентом.

Для узагальнення проведених розрахунків та визначення загального рейтингу постачальників, сформуємо узагальнюючу таблицю з усіма розрахунковими критеріями оцінки постачальників, для цього необхідно знайти добуток по кожному показнику темпу росту на його вагу (таблиця 3.12).

Таблиця 3.12 – Загальний рейтинг постачальників

Показник	Вага показника	Оцінка постачальника за даним критерієм	Добуток оцінки на вагу
----------	----------------	---	------------------------

		ТОВ «Фіднова»	ТОВ «Бітіл»	ТОВ «Фіднова»	ТОВ «Бітіл»
Ціна	0,45	39,4	45,4	17,7	20,4
Якість	0,35	72,8%	89,6%	25,5	31,4
Надійність	0,20	58%	69,1%	11,6	13,8
Рейтинг постачальника				54,8	65,6

Джерело: розраховано автором

Провівши відповідні розрахунки по кожному критерію, який характеризує постачальника, це і зростання ціни, і ріст частки неякісних товарів у загальному обсязі постачання та зростання кількості запізнень, можемо констатувати той факт, що ТОВ «Фіднова» є більш надійним та вигідним постачальником зазначеної групи товарів для фермерського господарства «Натон». Атому логістична служба підприємства повинна в першу чергу звертатися до більш вигідного постачальника, і лише якщо він не в змозі задовольнити потреби підприємства для забезпечення відповідного рівня виробництва, лише тоді можемо звернутися про постачання товарів до наступного постачальника.

ВИСНОВКИ

В результаті проведеного дослідження напрямів формування логістичної системи галузі птахівництва на підприємстві можемо зробити наступні висновки.

В процесі наукового дослідження узагальнено та подано характеристику поняття «логістики», це: новий напрямок у організації руху вантажів; теорія планування різних потоків у людино-машинних системах; сукупність різних видів діяльності для отримання необхідної кількості вантажів у потрібному місці, у потрібний час із мінімальними витратами; інтеграція перевізного та виробничого процесу; процес планування витрат з переміщення та зберігання вантажів від виробництва до споживання; форма керування фізичним розподілом продукту; ефективний рух готової продукції від місця виробництва до місця споживання; новий науковий напрямок, пов'язаний із розробкою раціональних методів управління матеріальними та інформаційними потоками; наука про раціональну організацію виробництва та споживання; інше.

Узагальнено характеристику поняття «логістичної системи» - це адаптивна система зі зворотним зв'язком, що виконує ті чи інші логістичні функції. Вона, як правило, складається з декількох підсистем і має розвинені зв'язки із зовнішнім середовищем, до того ж є динамічною та цілеспрямованою, а також володіє механізмом «самоналаштування» для вирішення відповідних завдань, що виникають у процесі здійснення виробничо-комерційної діяльності суб'єкта господарювання.

Приведена організаційно-економічна характеристика фермерського господарства «Натон». Фермерське господарство «Натон» було засноване у 2007 році. Основні виробничі потужності підприємства розташовані на території Сумського та Путивльського районів.

Визначено, що протягом періоду, починаючи з 2019 і закінчуючи 2021 роками, основним видом діяльності підприємства є вирощування зернових та зернобобових культур з розвинутим виробництвом свіжих курячих яєць. Так,

виробництво зернових та зернобобових в господарстві зросло з 36,6% до 51,85 %, тобто зростання відбулося на 1,86 рази. В цілому по підприємству продукція рослинництва становить 65,87 % від загального об'єму товарної продукції, її зростання за період дослідження становить у фінансовому еквіваленті 42542,1 тис. грн або 132,4 %.

Визначено, що підприємство спеціалізується на виробництві яєць курячих свіжих при цьому побічною продукцією є вихід м'яса птиці. В загальній структурі товарної продукції птиця свійська становить 1,96 %, при цьому яйця курячі свіжі становлять в загальній структурі 32,17%. За період дослідження виробництво яєць курячих зросло на 57,6%, а виробництво птиці свійської збільшилася в 1,6 рази. Виробництво тваринницької продукції за період дослідження зросло на 61,2 %.

Встановлено, що за період дослідження товарна продукції в розрахунку на 100 га сільгоспугідь зросла на 96,3 %, а в розрахунку на 1 середньорічного робітника відбулося збільшення на 82,2 %, при цьому валовий прибуток на 100 гектарів сільськогосподарських угідь зріс майже в 10 разів. Чистий прибуток зріс в 2,6 рази. Так, у 2019 році збиток становив 943,0 тис грн на 100 га сільгоспугідь, а в 2021 році прибуток склав 1489,3 тис грн на 100 га. На одного середньорічного працівника рівень рентабельності за період дослідження зріс на 35,23 пункто-процента, норма прибутку також зросла на 25,3 пункто-проценти.

Встановлено, що фондозабезпеченість зменшилась на 7 %, фондоозброєність в динаміці також зменшилась на майже 14 %. Фондовіддача зросла на 24,16 %, а фондомісткість знизилась на 19,46 %. У динаміці за період дослідження чистий дохід від реалізації продукції зріз на 99,0%, з 61277,2 тис. грн. у 2019 році, до 121695,1 у 2021 році. При цьому, собівартість реалізованої продукції також має тенденцію до зростання, але в досить повільнішому темпі. Так, за досліджуваний період собівартість реалізованої продукції зросла на 48 %, з 64145,6 тис. грн. у 2019 році до 94807,4 тис. грн. у 2021 році, що є досить позитивним результатом. Інші операційні витрати також зросли в

динаміці на 37%.В цілому ж загальна сума витрат в динаміці зросла на 45 %. При цьому, фінансовий результат до оподаткування покращився у 2,6 рази. Так, на початок періоду дослідження у 2019 році підприємство отримало збиток в розмірі 10762,9 тис. грн., а в 2021 році підприємство отримало прибуток в розмірі 17491,7 тис. грн.Рівень рентабельності також покращився на 35,2 п.п.

Проведений аналіз фінансових результатів діяльності підприємства.Встановлено, що коефіцієнт фінансової стійкості підприємства зріс за досліджуваний період з 0,45 до 0,62, але все ще знаходиться за межами нормативного показника цього коефіцієнта в межах 0,7 – 0,9. Коефіцієнт покриття зріс з 0,98 до 1,67 і знаходиться в межах нормативного значення.При цьому коефіцієнт швидкої та абсолютної ліквідності знаходяться далеко поза межами рекомендованого значення, що вказує на наявні проблеми, які можуть виникнути у підприємстві при сплаті своїх боргів у разі потреби.

Проведено дослідження стану функціонування логістичної системи підприємства. Коефіцієнт надійності логістичної системи постачання за період дослідження зріс на 22,4. Коефіцієнт надійності логістичної системи виробництва також має позитивну тенденцію, і за період дослідження зріс на 35,9. Коефіцієнт надійності логістичної системи транспортування за період дослідження зріс на 13,7. Коефіцієнт надійності логістичної системи збуту зріс на 6,6, а коефіцієнт надійності логістичної системи складування зріс на 23,3.Комплексний показник надійності ефективності логістичної системи також зріс на 17,5, що є досить позитивною тенденцією і вказує на ефективну логістичну систему підприємства.Інтегральний показник ефективності логістичної діяльності становить 9,1 – це більше одиниці, що засвідчує досить ефективний розвиток логістичної системи підприємства, особливо, в умовах форс-мажорних обставин які на сьогодні є присутніми в Україні.

Здійснено розрахунок вхідного матеріального потоку для галузі птахівництва. найбільше підприємство повинне забезпечити матеріальний потік кукурудзи, яка використовується у раціонах всіх вікових груп птиці, і за весь період виробничого циклу її кількість становить 1745,7 тон. На другому місті за

кількістю становить пшениця. Загальна кількість якої є 1617,2 тон. На весь виробничий цикл підприємство повинне забезпечити матеріальний потік у кількості 6483,6тон.

Розроблені заходи з підвищення ефективності управління запасами на підприємстві. Здійснивши перехресний аналіз запасів матеріального потоку для галузі птахівництва в досліджуваному підприємстві можемо зазначити, що до групи AZ, запаси якої постачаються мінімальними партіями, але контроль їх наявності та залишки здійснюються щодня, віднесено таку продукцію, як кукурудза, пшениця, ячмінь, шрот соняшниковий, борошно. До категорії VX віднесено жир кормовий. Постачання даної групи товарів здійснюється ритмічно, а контроль відбувається 2 рази на тиждень. До групи товарів VZ, постачання яких здійснюється мінімальними партіями, а контроль відбувається 2 рази на тиждень, віднесені висівки, дріжджі кормові, крейда, борошно. До групи товарів SX віднесені боби кормові, їх постачання відбувається рідко і максимальними партіями, а контроль здійснюється раз на тиждень. До групи товарів SY віднесені такі види продукції, як черепашка, сухе незбиране молоко, кухонна сіль. Постачання товарів цієї групи відбувається рідко, максимальними партіями, а контроль за їх наявністю здійснюється раз на тиждень. До товарів групи CZ віднесено горох, казеїн та трикальційфосфат.

Розроблені заходи по запровадженню рейтингу постачальників матеріальних ресурсів на підприємстві. Провівши відповідні розрахунки по кожному критерію, який характеризує постачальника- зростання ціни, ріст частки неякісних товарів у загальному обсязі постачання та зростання кількості запізнень, можемо констатувати той факт, що ТОВ «Фіднова» є більш надійним та вигідним постачальником зазначеної групи товарів для фермерського господарства «Натон». Атому логістична служба підприємства повинна в першу чергу звертатися до більш вигідного постачальника, і лише якщо він не в змозі задовольнити потреби підприємства для забезпечення відповідного рівня виробництва, лише тоді можемо звернутися про постачання товарів до наступного постачальника.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Ames, B. (2020). Logistics workers in “essential” fields ask for better protection. DCVelocity, 2020. URL: <https://www.dcvelocity.com/articles/45588-logistics-workers-in-essential-fields-ask-for-better-covid19-protection> (дата звернення 21.02.2023).
2. Anbuudayasankar S.P., Ganesh K., Mohapatra S. Models for Practical Routing Problems in Logistics. Design and Practices Springer International Publishing, Switzerland, 2016. 229 p.
3. Oklander M., Yashkin D. Methodological approaches to logistic risk assessment. Innovativeness and entrepreneurship: monograph; edited by E. Bojar and K. Pylak. Lublin : *Politechnika Lubelska*, 2014. pp. 125-134.
4. Scholz-Reiter B., Heger J., Meinecke C., Bergmann J. Integration of demand forecasts in ABC-XYZ analysis: practical investigation at an industrial company. *International Journal of Productivity and Performance Management*, 2012, № 4. С. 445-451.
5. Stadtler H., Kilger C., Meyr H. (eds.) Supply Chain Management and Advanced Planning: Concepts, Models, Software, and Case Studies. 5th ed. Springer, 2018. 557 p.
6. Андрусь О. І., Беляєва Н. С. Проблема забезпечення ефективності управління логістичними процесами підприємств легкої промисловості. *Формування ринкових відносин в Україні : Збірник наукових праць*, 2019, № 5. С. 51-59.
7. Битов В. П. Логістичний менеджмент в діяльності агропромислових підприємств. *Економічний форум*, 2018, №2. С. 208-214. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/ecfor_2018_2_32 (дата звернення 22.02.2023).
8. Бондаренко В.М. Формування взаємозв'язків маркетингу та логістики в підприємницької діяльності. *Міжнародний науково-практичний журнал*, 2019, № 5. С. 38-44.
9. Вахович І. М. До питання управління фінансово-економічними результатами підприємства. *Економічний форум*, 2015, № 3. С. 275-279.

10. Вініченко І.І., Городко М. В. Логістичний підхід в управлінні сільськогосподарськими підприємствами. *Аналіз. Прогнози. Коментар.* 2016, №24. С. 11-15.
11. Гоменюк М.О. Розвиток системи логістичного обслуговування на засадах клієнтоорієнтованості. *Міжнародний науково-практичний журнал*, 2020, №4. С. 182-186.
12. Городко М. В. Передумови та закономірності використання логістичного менеджменту. *Економіка та держава*, 2017, №8. С. 80-83. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/ecde_2017_8_21 (дата звернення 22.02.2023).
13. Державна служба статистики України. Експрес-випуск. URL: <http://www.ukrstat.gov.ua/> (дата звернення 20.02.2023).
14. Дорощенко Г.Д. Качуровський С.В Потапова Н.А. Інформаційно-аналітична система для керування процесом логістичної діяльності. 2015. URL: <http://base.uipv.org/searchINV/search.php?action=viewdetails&IdClaim> (дата звернення 22.02.2023).
15. Економіка логістичних систем: монографія / М. Васелевський, І. Білик, О. Дейнега, Є. Крикавський, Л. Якимишин та ін.; За наук. ред. Є. Крикавського та С. Кубіва. Львів : Видавництво Національного університету “Львівська політехніка”, 2018. С. 534-549.
16. Жалдак Г.П. Дем`ян А.Л. Шляхи удосконалення логістичної діяльності підприємства. *Бізнес, інновації, менеджмент: проблеми та перспективи : Матеріали I міжнародної науково-практичної конференції. м. Київ, 23 квітня 2020р.* Київ. 2020. С. 208-209.
17. Замлинський В.А. Фінансово-економічні показники ефективності інвестиційних процесів на підприємстві. *Економічний аналіз*, 2014, 16/2, с.12-18.
18. Ігнатюк А. І. Економіка галузевих ринків : навч. посіб. Київ: ВПЦ Київський університет, 2015. 448 с
19. Клімова І.Г. Проблеми та передумови використання логістики в Україні. *Держава та регіони*, 2016, № 3. С. 143-147.

20. Крикавський Є. В., Похильченко О. А. Ефективність логістики: дефініції понять та підходи до оцінювання. *Міжнародний науково-практичний журнал*, 2019, № 6. С. 20-25.
21. Крикавський Є. В. Логістика. Основи теорії: підруч. для ВНЗ. Львів : ІнтелектЗахід, 2014. 414 с.
22. Логістика перетворюється на найбільш високотехнологічну галузь. Logist.FM, 2020. URL: <https://logist.fm/news/logistika-peretvoryuietsya-nanaybilsh-visokotehnologichnu-galuz> (дата звернення 22.02.2023).
23. Логістика як конкурентна перевага у розвитку агробізнесу в Україні URL: <https://agropolit.com/blog/58-logistika-yak-konkurentna-perevaga-u-rozvitku-agrobiznesu-v-ukrayini> (дата звернення 22.02.2023).
24. Мадяр Р. О. Контроль логістичної діяльності на підприємствах в умовах глобалізації. *Економіка та держава*, 2018, №12. С. 31-34.
25. Макаренко М. В., Потапова Н. М. Особливості управління логістичними системами підприємств. *Вісник Приазовського державного технічного університету. Серія: Економічні науки*, 2018, №36. С. 73-80. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/VPDTU_ek_2018_36_12 (дата звернення 20.02.2023).
26. Маковоз О. В., Зайцева А. С. Шляхи удосконалення управління логістичним забезпеченням підприємства. *Вісник економіки транспорту і промисловості*, 2019, №66. С. 86-93. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Vetp_2019_66_13 (дата звернення 25.02.2023).
27. Нікішина О. В. Інклюзивний підхід до формування логістичних ланцюгів аграрного ринку України. *Економіка АПК*, 2020, № 1. С. 46-56.
28. Писаренко С. В., Іванько М. В., Грицаєнко М. О. Стратегічне управління розвитком потенціалу аграрного підприємства в умовах адаптаційних змін. *Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія : Міжнародні економічні відносини та світове господарство*, 2019. Вип. 27(2). С. 29-34. URL: [http://nbuv.gov.ua/UJRN/Nvumevcg_2019_27\(2\)__7](http://nbuv.gov.ua/UJRN/Nvumevcg_2019_27(2)__7) (дата звернення 25.02.2023).

29. Савенко І. І., Седіков Д. В. Логістичний менеджмент, як інструмент оптимізації логістичних витрат. *Економіка харчової промисловості*, 2020. Т. 12, Вип. 3. С. 42-50. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/echp_2020_12_3_6 (дата звернення 25.02.2023).
30. Седіков Д. В. Управління логістичними ланцюгами підприємств. *Економіка харчової промисловості*, 2019, Т. 11, Вип. 3. С. 59-65. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/echp_2019_11_3_8 (дата звернення 25.02.2023).
31. Статистичний щорічник України за 2022 рік / Держкомстат України; за ред. О.Г. Осауленка; відп. за вип. Н. П. Павленко. Київ : Видавництво «Консультант», 2019. 560 с.
32. Сумець О. М. Генеза логістики: розуміння вченими та практиками. *Міжнародний науково-практичний журнал*, 2017, № 3. С. 27-35.
33. Сумець О.М. Профільні логістичні стратегії забезпечення конкурентного потенціалу підприємств аграрного сектору економіки. *Актуальні проблеми економіки*, 2017, № 3. С. 123-132.
34. Трифонова О. В. Формування оптимальних логістичних систем у процесі стратегічного управління стійким розвитком підприємства. *Економічний простір*, 2019, №142. С. 217-227. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/ecpros_2019_142_20 (дата звернення 25.02.2023).
35. Трушкіна Н. В., Ринкевич Н.С. Науково-методичні та прикладні засади вдосконалення управління логістичною діяльністю підприємств. *Інфраструктура ринку*, 2019, Вип. 34. С. 219-227.
36. Тюріна Н.М. Логістика : навч. посіб. / Н.М. Тюріна, І.В. Гой, І.В. Бабій. Київ : «Центр учбової літератури», 2015. 392 с.
37. Федькович І. В. Удосконалення логістичної діяльності на підприємстві. *Економіка та держава*, 2018, № 1. С. 111-113.
38. Шляхта О.М. SWOT-аналіз як інструмент стратегічного менеджменту підприємства. *Економічний простір*, 2012, вип. 6, с.301-309.

ДОДАТКИ

Додаток А

Виписка з Єдиного державного реєстру

ВИПИСКА
з Єдиного державного реєстру юридичних осіб,
фізичних осіб-підприємців та громадських формувань

ФЕРМЕРСЬКЕ ГОСПОДАРСТВО "НАТОН"

Ідентифікаційний код юридичної особи:
34878603

Місцезнаходження юридичної особи:
Україна, 42324, Сумська обл., Сумський р-н, село Постольне, ВУЛИЦЯ
ЦЕНТРАЛЬНА, будинок 89

*Дата та номер запису в Єдиному державному реєстрі юридичних осіб, фізичних осіб-
підприємців та громадських формувань:*
16.02.2022, 1006231070036000541

*Прізвище, ім'я та по батькові осіб, які мають право вчиняти юридичні дії від імені юридичної
особи без довіреності, у тому числі підписувати договори, та наявність обмежень щодо
представництва від імені юридичної особи:*
ГУЗЕНКО ВАСИЛЬ ГРИГОРОВИЧ – керівник

ТОКАР ОЛЕКСАНДР МИХАЙЛОВИЧ (Повноваження: Вчиняти дії від імені
юридичної особи, у тому числі підписувати договори тощо (укладання
договорів що перевищують грн.; заборона розірвання договорів оренди
землі (заступник голови))) – представник

*Відомості, отримані в порядку інформаційної взаємодії між Єдиним державним реєстром
юридичних осіб, фізичних осіб - підприємців та громадських формувань та інформаційними
системами державних органів:*

18.05.2007, ДЕРЖАВНА СЛУЖБА СТАТИСТИКИ УКРАЇНИ, 37507880

30.05.2007, 2179, ГОЛОВНЕ УПРАВЛІННЯ ДПС У СУМСЬКІЙ ОБЛАСТІ, СУМСЬКА
ДПІ (СУМСЬКИЙ РАЙОН), 43995469, (дані про взяття на облік як платника
податків)

23.05.2007, 1815032740, ГОЛОВНЕ УПРАВЛІННЯ ДПС У СУМСЬКІЙ ОБЛАСТІ,
СУМСЬКА ДПІ (СУМСЬКИЙ РАЙОН), 43995469, 22, (дані про взяття на облік
як платника єдиного внеску)

Види економічної діяльності:

01.11 Вирощування зернових культур (крім рису), бобових культур і
насіння олійних культур (основний)
01.47 Розведення свійської птиці
01.61 Допоміжна діяльність у рослинництві
46.21 Оптова торгівля зерном, необробленим тютюном, насінням і кормами
для тварин
01.45 Розведення овець і кіз

Назви органів управління юридичної особи:
Відомості відсутні

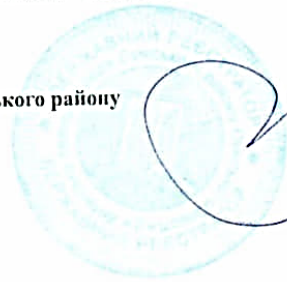
Запис про перебування юридичної особи в процесі припинення:
Відомості відсутні

Вид установчого документа:
Відомості відсутні

Інформація для здійснення зв'язку:
0542653888

Номер, дата та час формування виписки:
303301105551, 18.02.2022 10:25:17

Хотінська селищна рада Сумського району

Панченко І.В.

Додаток Б

Ф

іна

нс

ов

а

зві

тні

ст

ь

Ф

Г

«Н

ат

он

»

за

20

19

рі

к

Додаток 1
до Національного положення (стандарту)
бухгалтерського обліку 25 "Спрощена фінансова
звітність"
(пункт 5 розділу I)

Фінансова звітність малого підприємства

Підприємство	Дата (рік, місяць, число)	Код
Фермерське Господарство "Патон"	за ЄДРПОУ	2020 01 01
Територія Сумська	за КОАТУУ	34878603
Організаційно-правова форма господарювання фермерське господарство	за КОПФГ	5924700000
Вид економічної діяльності Вирощування зернових культур (крім рису), бобових культур і насіння олійних культур	за КВЕД	110
Середня кількість працівників, осіб 101		01.11
Одиниця виміру: тис. грн. з одним десятковим знаком		
Адреса, телефон вулиця Центральна, буд. 89, с. ПОСТОЛЬНЕ, СУМСЬКИЙ РАЙОН, СУМСЬКА обл., 42324		0542653888

1.Баланс на 31 грудня 2019 р.

Актив	Форма № 1-м Код за ДКУД 1801006		
	Код рядка	На початок звітного року	На кінець звітного періоду
I	2	3	4
I. Необоротні активи			
Нематеріальні активи	1000	-	3 015,5
первісна вартість	1001	-	3 046,6
накопичена амортизація	1002	(-)	(31,1)
Незавершені капітальні інвестиції	1005	7 670,3	8 435,6
Основні засоби :	1010	28 685,4	35 962,7
первісна вартість	1011	34 030,9	47 850,4
знос	1012	(5 345,5)	(11 887,7)
Довгострокові біологічні активи	1020	-	-
Довгострокові фінансові інвестиції	1030	-	-
Інші необоротні активи	1090	-	-
Усього за розділом I	1095	36 355,7	47 413,8
II. Оборотні активи			
Запаси :	1100	25 557,6	37 007,7
у тому числі готова продукція	1103	15 468,6	29 715,1
Поточні біологічні активи	1110	3 203,3	5 342,9
Дебіторська заборгованість за продукцію, товари, роботи, послуги	1125	18 783,4	6 563,7
Дебіторська заборгованість за розрахунками з бюджетом	1135	939,1	246,9
у тому числі з податку на прибуток	1136	-	-
Інша поточна дебіторська заборгованість	1155	2 608,5	607,9
Поточні фінансові інвестиції	1160	-	-
Гроші та їх еквіваленти	1165	228,9	197,0
Витрати майбутніх періодів	1170	38,9	38,8
Інші оборотні активи	1190	431,9	4 238,0
Усього за розділом II	1195	51 791,6	54 242,9
III. Необоротні активи, утримувані для продажу, та групи вибуття	1200	-	-
Баланс	1300	88 147,3	101 656,7

Григорук Олександр
Григорук Олександр
Григорук Олександр

Пасив	Код рядка	На початок звітного року	На кінець звітного періоду
1	2	3	4
I. Власний капітал			
Зареєстрований (пайовий) капітал	1400	1,0	1,0
Додатковий капітал	1410	-	-
Резервний капітал	1415	-	-
Нерозподілений прибуток (непокритий збиток)	1420	51 331,7	40 568,8
Неоплачений капітал	1425	(-)	(-)
Усього за розділом I	1495	51 332,7	40 569,8
II. Довгострокові зобов'язання, цільове фінансування та забезпечення			
III. Поточні зобов'язання			
Короткострокові кредити банків	1600	-	-
Поточна кредиторська заборгованість за:			
довгостроковими зобов'язаннями	1610	-	-
товари, роботи, послуги	1615	4 914,4	9 074,6
розрахунками з бюджетом	1620	197,7	192,5
у тому числі з податку на прибуток	1621	-	-
розрахунками зі страхування	1625	28,9	42,1
розрахунками з оплати праці	1630	107,5	158,6
Доходи майбутніх періодів	1665	1 630,6	4 467,4
Інші поточні зобов'язання	1690	26 591,9	41 642,5
Усього за розділом III	1695	33 471,0	55 577,7
IV. Зобов'язання, пов'язані з необоротними активами, утримуваними для продажу, та групами вибуття	1700	-	-
Баланс	1900	88 147,3	101 656,7

2. Звіт про фінансові результати
за Рік 2019 р.

		Форма № 2-м	Код за ДКУД	1801007
Стаття	Код рядка	За звітний період	За аналогічний період попереднього року	
1	2	3	4	
Чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	2000	61 277,2	87 070,7	
Інші операційні доходи	2120	206,5	26,7	
Інші доходи	2240	425,7	178,7	
Разом доходи (2000 + 2120 + 2240)	2280	61 909,4	87 276,1	
Собівартість реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг)	2050	(64 145,6)	(65 885,1)	
Інші операційні витрати	2180	(7 596,0)	(5 349,1)	
Інші витрати	2270	(930,7)	(479,9)	
Разом витрати (2050 + 2180 + 2270)	2285	(72 672,3)	(71 714,1)	
Фінансовий результат до оподаткування (2280 – 2285)	2290	(10 762,9)	15 562,0	
Податок на прибуток	2300	(-)	(-)	
Чистий прибуток (збиток) (2290 – 2300)	2350	(10 762,9)	15 562,0	

Керівник

Головний бухгалтер

(підпис)

(підпис)

В.І. Гузенко
Василь
Григорій
Григорій

Гузенко Василь Григорович

Оксана
Володимирівна

Стриж Оксана Володимирівна
(ініціали, прізвище)

Гузенко В.Г.
Стриж О.В.

Додаток В

Додаток 1
до Національного положення (стандарту)
бухгалтерського обліку 25 "Спрощена фінансова
звітність"
(пункт 4 розділу I)

Фінансова звітність малого підприємства

Підприємство	Фермерське Господарство "Натон"	Дата (рік, місяць, число)	2022	01	01
Територія	СУМСЬКА	за ЄДРПОУ	34878603		
Організаційно-правова форма господарювання	фермерське господарство	за КАТОТТГ	UA590800000000057897		
Вид економічної діяльності	Вирощування зернових культур (крім рису), бобових культур і масличних олійних культур	за КОПФГ	110		
Середня кількість працівників, осіб	112	за КВЕД	01.11		
Одиниця виміру:	тис. грн. з одним десятковим знаком				
Адреса, телефон	вулиця Центральна, буд. 89, с. ПОСТОЛЬНЕ, СУМСЬКИЙ РАЙОН, СУМСЬКА ОБЛ., 42324				0542653888

1. Баланс на 31 грудня 2021 р.

Актив		Форма № 1-м	Код за ДКУД	1801006
1	2	На початок звітного року	На кінець звітного періоду	
I. Необоротні активи				
Нематеріальні активи	1000	4 076,7	4 533,1	
Первісна вартість	1001	4 165,4	4 700,4	
Накопичена амортизація	1002	(88,7)	(167,3)	
Незавершені капітальні інвестиції	1005	10 382,0	7 764,5	
Основні засоби :	1010	31 430,5	30 389,8	
первісна вартість	1011	51 518,4	58 821,7	
знос	1012	(20 087,9)	(28 431,9)	
Довгострокові біологічні активи	1020	-	209,0	
Довгострокові фінансові інвестиції	1030	-	-	
Інші необоротні активи	1090	-	-	
Усього за розділом I	1095	45 889,2	42 896,4	
II. Оборотні активи				
Запаси :	1100	46 334,0	59 241,2	
у тому числі готова продукція	1103	27 259,9	29 303,5	
Поточні біологічні активи	1110	5 562,8	4 217,4	
Дебіторська заборгованість за продукцію, товари, роботи, послуги	1125	28 635,5	9 356,8	
Дебіторська заборгованість за розрахунками з бюджетом	1135	-	5,7	
у тому числі з податку на прибуток	1136	-	-	
Інша поточна дебіторська заборгованість	1155	1 501,2	2 905,2	
Поточні фінансові інвестиції	1160	-	-	
Гроші та їх еквіваленти	1165	3 142,0	517,4	
Витрати майбутніх періодів	1170	72,9	38,6	
Інші оборотні активи	1190	128,9	232,8	
Усього за розділом II	1195	85 377,3	76 515,1	
III. Необоротні активи, утримувані для продажу, та групи вибуття	1200	-	-	
Баланс	1300	131 266,5	119 411,5	

Фінансова звітність ФГ «Натон» за 2021 рік

Пасив	Код рядка	На початок звітнього року	На кінець звітнього періоду
I	2	3	4
I. Власний капітал			
Зареєстрований (пайовий) капітал	1400	1,0	1,0
Додатковий капітал	1410	-	-
Резервний капітал	1415	-	-
Нерозподілений прибуток (непокритий збиток)	1420	56 065,6	73 557,3
Неоплачений капітал	1425	(-)	(-)
Усього за розділом I	1495	56 066,6	73 558,3
II. Довгострокові зобов'язання, цільове фінансування та забезпечення	1595	2 693,1	-
III. Поточні зобов'язання			
Короткострокові кредити банків	1600	-	505,4
Поточна кредиторська заборгованість за:			
довгостроковими зобов'язаннями	1610	-	-
товари, роботи, послуги	1615	31 166,9	11 272,1
розрахунками з бюджетом	1620	241,6	1 114,7
у тому числі з податку на прибуток	1621	-	-
розрахунками зі страхування	1625	44,9	63,5
розрахунками з оплати праці	1630	168,1	227,1
Доходи майбутніх періодів	1665	3 894,3	3 455,3
Інші поточні зобов'язання	1690	36 991,0	29 215,1
Усього за розділом III	1695	72 506,8	45 853,2
IV. Зобов'язання, пов'язані з необоротними активами, утримуваними для продажу, та групами вибуття	1700	-	-
Баланс	1900	131 266,5	119 411,5

2. Звіт про фінансові результати
за Рік 2021 р.

Форма № 2-м Код за ДКУД 1801007

Стаття	Код рядка	За звітний період	За аналогічний період попереднього року
I	2	3	4
Чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	2000	121 695,1	118 079,3
Інші операційні доходи	2120	409,0	462,2
Інші доходи	2240	750,6	633,1
Разом доходи (2000 + 2120 + 2240)	2280	122 854,7	119 174,6
Собівартість реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг)	2050	(94 807,4)	(94 314,6)
Інші операційні витрати	2180	(10 373,1)	(8 521,3)
Інші витрати	2270	(182,5)	(841,9)
Разом витрати (2050 + 2180 + 2270)	2285	(105 363,0)	(103 677,8)
Фінансовий результат до оподаткування (2280 – 2285)	2290	17 491,7	15 496,8
Податок на прибуток	2300	(-)	(-)
Чистий прибуток (збиток) (2290 – 2300)	2350	17 491,7	15 496,8

Керівник

(підпис)

Головний бухгалтер

(підпис)

БП Гузенко
Василь
Григорович
Оксана
Володимирівна

Гузенко Василь Григорович

(ініціали, прізвище)

Стриж Оксана Володимирівна

(ініціали, прізвище)

Кодифікатор адміністративно-територіальних одиниць та територій територіальних громад

Додаток Г

Допустимі норми компонентів у комбікормах для птиці, %

Компонент	Доросла птиця	Молодняк у віці, тижнів		
		1-4	5-13	14-20
Кукурудза	60	60	60	60
Ячмінь	30	-	10	40
Пшениця	70	60	60	60
Боби кормові	7	-	-	5
Горох	12	10	10	10
Висівки пшеничні	7	3	3	10
Шрот соняшниковий	20	15	15	10
Дріжджі кормові	6	6	6	6
Казеїн	3	3	3	3
Борошно: • м'ясо-кісткове	7	4	4	5
• рибне	-	10	10	5
Сухе збиране молоко, ЗЦМ	-	6	4	-
Борошно трав'яне	10	3	5	15

Додаток Д

Рацион годівлі птиці (група 5 – 13 тижнів) у ФГ «Натон»

Компонент	Прийнятий % компоненту раціону	Тижні	5	6	7	8	9	10	11	12	13
		Кількість комбікорму на добу, г	36	43	50	55	60	64	67	70	72
Кукурудза	30	Кількість кожного компоненту раціону на добу, г	11	12,9	15	17	18	19,2	20,1	21	21,6
Ячмінь	8		2,9	3,44	4	4,4	4,8	5,12	5,36	5,6	5,76
Пшениця	14		5	6,02	7	7,7	8,4	8,96	9,38	9,8	10,08
Горох	10		3,6	4,3	5	5,5	6	6,4	6,7	7	7,2
Шрот соняшниковий	10		3,6	4,3	5	5,5	6	6,4	6,7	7	7,2
Дріжджі кормові, всього	6		2,2	2,58	3	3,3	3,6	3,84	4,02	4,2	4,32
Казеїн	3		1,1	1,29	1,5	1,7	1,8	1,92	2,01	2,1	2,16
Борошно м'ясо-кісткове	10		3,6	4,3	5	5,5	6	6,4	6,7	7	7,2
Сухе збиране молоко, ЗЦМ	4		1,4	1,72	2	2,2	2,4	2,56	2,68	2,8	2,88
Борошно трав'яне	5		1,8	2,15	2,5	2,8	3	3,2	3,35	3,5	3,6

Додаток Е

Рацион годівлі птиці (група 14 – 20 тижнів) у ФГ «Натон»

Компонент	Прийнятий % компоненту раціону	Тиждні	14	15	16	17	18	19	20
		Кількість комбікорму на добу, г	36	43	50	55	60	64	67
Кукурудза	40	Кількість кожного компонента раціону на добу, г	14	17,2	20	22	24	25,6	26,8
Пшениця	18		6,5	7,74	9	9	10,8	11,52	12,06
Боби кормові	4		1,4	1,72	2	2	2,4	2,56	2,68
Горох	4		1,4	1,72	2	2	2,4	2,56	2,68
Висівки пшеничні	3		1,1	1,29	1,5	1,7	1,8	1,92	2,01
Шрот соняшниковий	5		1,8	2,15	2,5	2,8	3	3,2	3,35
Дріжджі кормові, всього	3		1,1	1,29	1,5	1,7	1,8	1,92	2,01
Казеїн	3		1,1	1,29	1,5	1,7	1,8	1,92	2,01
Борошно м'ясо-кісткове	3		1,1	1,29	1,5	1,7	1,8	1,92	2,01
Борошно рибне	2		0,7	0,86	1	1	1,2	1,28	1,34
Борошно трав'яне	15		5,4	6,45	7,5	8,3	9	9,6	10,05

Додаток Є

Рацион годівлі птиці (група 21 – 44 тижнів) у ФГ «Натон»

Компонент	Прийнятий % компоненту раціону	Тиждні	21	22	23	43	44
		Кількість комбікорму на добу, г	36	43	50	127	132
Кукурудза жовта	40	Кількість кожного компонента раціону на добу, г	14	17,2	20	50,8	52,8
Пшениця	20		7,2	8,6	10	25,4	26,4
Шрот соняшниковий	10		3,6	4,3	5	12,7	13,2
Висівки пшеничні	10		3,6	4,3	5	12,7	13,2
Рибне борошно	5		1,8	2,15	2,5	6,35	6,6
Дріжджі кормові	3		1,1	1,29	1,5	3,81	3,96
Борошно з конюшини	3		1,1	1,29	1,5	3,81	3,96
Черепашка	5		1,8	2,15	2,5	6,35	6,6
Кісткове борошно	3,5		1,3	1,51	1,8	4,445	4,62
Кухонна сіль	0,5		0,2	0,22	0,3	0,635	0,66

Додаток Ж

Раціон годівлі птиці (група 45 – 64 тижнів) у ФГ «Натон»

Компонент	Прийнятий % компоненту раціону	Тижні	45	46	63	64
		Кількість комбікорму на добу, г	115	115	115	115
Кукурудза	13	Кількість кожного компонента раціону на добу,	15	15	14,95	14,95
Пшениця	34,2		39	39,3	39,33	39,33
Ячмінь без плівок	29		33	33,4	33,35	33,35
Шрот соняшниковий	5		5,8	5,75	5,75	5,75
Дріжджі кормові	4		4,6	4,6	4,6	4,6
Рибне борошно	5		5,8	5,75	5,75	5,75
Жир кормовий	7		8,1	8,05	8,05	8,05
Крейда	6,9		7,9	7,94	7,935	7,935
Трикальційфосфат	0,6		0,7	0,69	0,69	0,69
Сіль кухонна	0,3		0,3	0,35	0,345	0,345

Додаток 3

Розрахунок коефіцієнта варіації для проведення XYZ-аналізу

Товар	4,5 міс										5,5 міс							4,5 міс					Коеф. варіації
	1	4	5	9	10	13	14	15	19	20	21	27	28	38	39	43	44	45	46	59	63	64	
Кукурудза	4,3	10,1	21,6	30,2	48,8	41,7	30,2	40,2	31,6	35,9	41,7	56,0	83,3	137,9	143,7	172,4	172,4	86,2	100,6	71,8	43,1	33,0	75%
Пшениця	0,1	0,3	14,7	14,7	17,4	25,4	16,0	17,4	28,1	14,7	33,4	40,1	52,2	53,5	73,5	80,2	80,2	113,7	149,8	160,5	164,1	187,2	94%
Ячмінь	3,6	4,3	8,8	10,7	15,8	10,7												114,6	120,3	136,8	128,9	161,4	96%
Шрот соняшниковий	2,0	6,3	3,6	4,3	18,2	22,1	5,1	4,0	4,7	7,9	38,7	30,8	34,0	29,3	26,9	21,7	19,8	22,9	17,0	23,7	23,7	28,5	62%
Борошно рибне	2,5	1,8					1,4	2,1	2,8	2,1	12,9	14,5	15,8	14,9	16,1	15,6	11,5	18,8	21,8	23,0	27,5	24,6	67%
Вівітки пшеничні							0,9	1,9	2,6	5,4	23,8	30,3	21,6	23,8	26,0	32,4	38,9	1,3	1,7				84%
Дріжджі кормові	2,2	1,8	5,6	7,8	8,8	11,2	1,8	1,6	2,4	5,0	8,8	8,4	8,6	7,8	8,4	9,6	9,8	15,5	15,7	16,3	18,5	23,9	64%
Жир кормовий																			30,0	35,4	38,6	33,8	9%
Крейда																		28,6	25,4	28,6	47,6	28,6	25%
Борошно трав'яне	1,6	0,9	5,7	6,6	6,9	7,0	13,4	13,7	16,3	13,8	7,6	5,2	9,9	7,7	7,9	11,4	10,2						48%
Борошно м'ясо-кісткове	0,3	1,1	3,8	9,2	20,3	19,0	2,0	3,5	4,7	3,1	7,4	8,0	10,3	10,6	9,6	10,6	11,9						70%
Черепашка											15,4	17,0	17,2	14,2	16,2	13,2	8,1						20%
Горіх	1,8	3,0	9,9	12,8	15,6	12,1	2,8	5,0	4,3	3,8													67%
Казеїн	0,9	1,0	4,0	4,0	2,9	4,0	3,2	4,0	2,6	2,1													40%
Сухе збиране молоко, ЗЦМ	3,9	3,3	3,9	5,0	6,1	5,5																	22%
Кухонна сіль											1,9	1,5	1,5	1,4	1,7	1,5	1,2	1,0	1,2	1,4	1,4	1,4	16%
Боби кормові								3,9	4,2	3,8													5%
Трикальційфосфат																		1,5	1,7	3,3	3,5	3,9	35%

